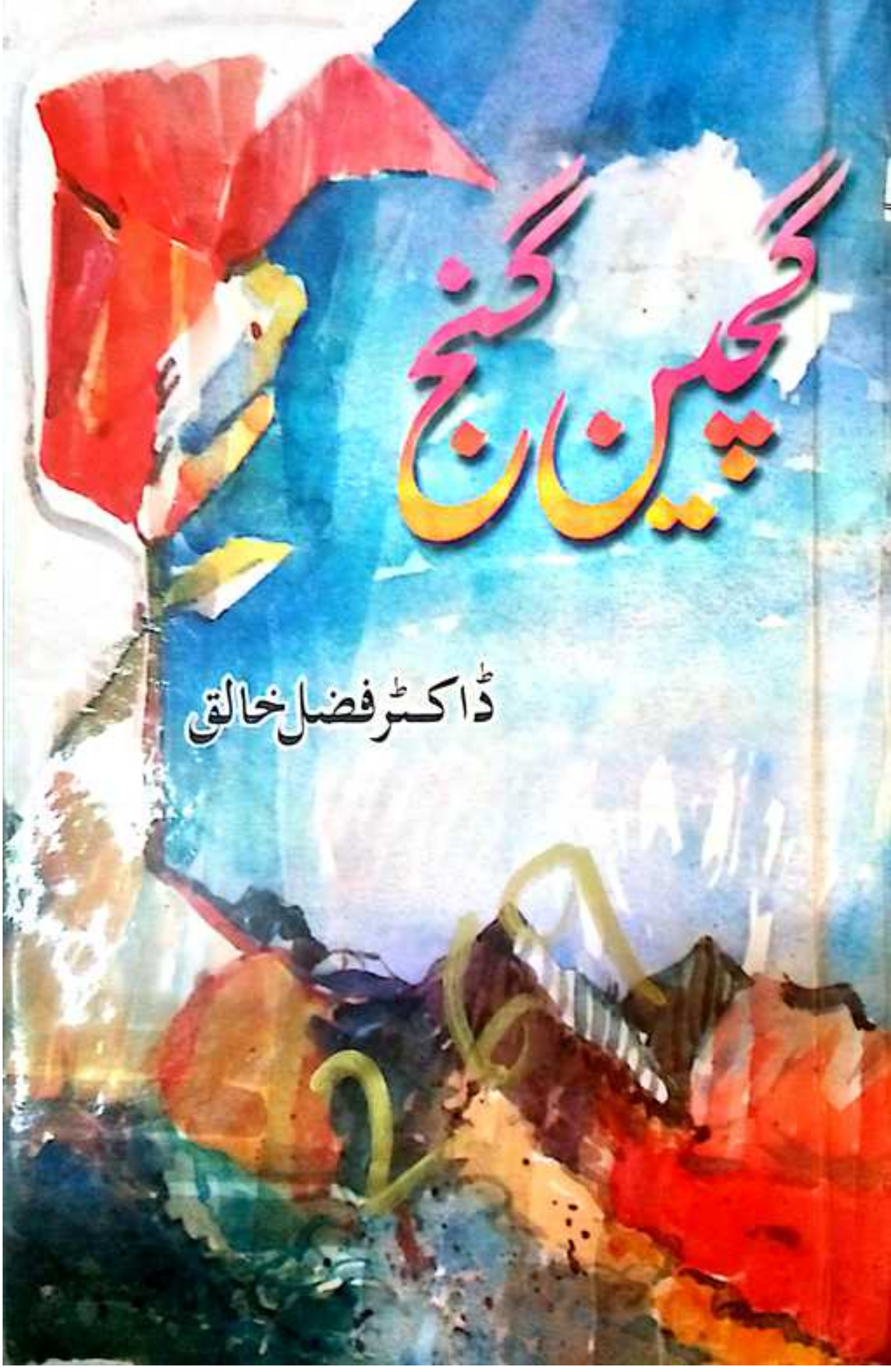

گھنٹا گنج چین گنج

ڈاکٹر فضل خالق

گچین گنج

(میان آسمانی درری شاعرانی پرہدانی بلوچی بدل)

رجانک : ڈاکٹر فضل خالق

بلوچی اکیڈمی کونہ

© بلوچي اڪيڊمي

گچين سنج	ڪتاب ۽ نام :
1985	سنگ اولي :
1999	سنگ دومي :
500	ليڪو :
150 ڪليدار	بها :
شائسته مخاري	ڪمپوزنگ :
بلوچي اڪيڊمي	سنگ ڪار :
آصف پرنٽنگ پريس ڪوئٽه	چاپ جاه :

ISBN: 969-8557-13-X

پرومیٹھیس (PROMETHEUS)

عِ نام ءِ کہ آئی گُشگ ات کہ ”من وتی عذابیں سخت ءِ گوں شے

کاسگ لیاں کدی ہم بدل نہ کنناں“

وہدءِ گوشاں کہ تڑندیں جا کے کپت
مارگِ در چکِ سبزیں تا کے کپت
(فضل خالق)

لٹ

رد	سرگال	شاعر	ملک	تاکدیم
1-	پیش گال	غوث بہار		7
2-	گچین + گنج = فضل خالق	مبارک قاضی		13
3-	وضاحت	ڈاکٹر فضل خالق		19
4-	یہاگت کن نئے	نگولس گلین	کیوبا	21
5-	مرک و من	جی روہیرا کی	جاپان	26
6-	من یک استالیاں	ہر من ہیس	جرمن	28
7-	فکرانی روج	سیموئیل گالکن	روس	31
8-	بیامباز و منی	پیشکن	روس	32
9-	کوبانی تہ و شپے	لی یو	چین	33
10-	دل و درد	ناظم حکمت	ترکی	34
11-	پہ مارلن منرو و دعا یے	ارنٹ کاروے نال	نکاراگوا	37
12-	منی جون	آموسغیان	آرمینیا	38
13-	ازم	تھی یون	ویت نام	39

رد	سرگال	شاعر	ملک	تاکدیم
14-	ودار	روڈس موہر نجر	ڈنمارک	40
15-	غریبی	احمد شالمو	ایران	41
16-	پنچے	یو جین گوم رنگو	یولیویا	42
17-	مر	هان شان	چین	43
18-	ہزار شاعرانی چین	ہوچی منہ	ویت نام	44
19-	من پتھے نہ اول، تو کئے	ویرونیکا پورم باکو	رومانیہ	45
20-	وہد	بر تولت بر سخت	جرمن	47
21-	ایمنی ء سنوت	پابلو زودا	چلی	48
22-	ہار	داؤد کمال	فلسطین	51
23-	ہیلی	فروغ فرسخ زاد	ایران	52
24-	ہے مانہ	نکولائی لیسس	رومانیہ	53
25-	لورکا ء نام ء	جلی عبدالرحمن	سوڈان	55
26-	زوال ء نوٹ بگ ء سرا	انظار قبانی	فلسطین	60
27-	ترس	چالس سمک	یوگوسلاویہ	64
28-	منی گمار	رضا براہیننی	ایرلینڈ	65
29-	روح ء بگر، ساہت ء بگر	ماؤزے تنگ	چین	71

رد	سرگال	شاعر	ملک	تاکدیم
30-	من	پابلونزودا	چلی	73
31-	گپءتران	جینی اینز	ڈنمارک	77
32-	منی چوں غر، دلبر	سلیمان لائق	افغانستان	78
33-	من کاہاں	کوی شمس الرحمن	ہنگلہ دیش	83
34-	گڈہی شاہد	بلند الحیدری	ترکی	86
35-	ایرا ہنگمیں بار	تادپوش روزے وچ	پولینڈ	89
36-	آجوتی	پال ایلووارڈ	فرانس	90
37-	کیودر	نکولس گلین	کیوبا	92
38-	یک ایوکیس			
95	مردے ءشپ	یانس رٹاس	یونان	
39-	وانیو یرنگ	الفرید گس وین	آسٹریا	97
40-	دراں ڈیمانی جہست	عبدالوہاب البیاتی	فلسطین	98
41-	چوآپ ء	آموسیغیان	آرمینی	100
42-	دیوال	تادپوش روزے وچ	پولینڈ	101
43-	آورنا ءمن	سنیل گنگوپادیائے	ہنگال	103
44-	گنوکی	کینتھ ہچمن	امریکہ	105

رد	سرگال	شاعر	ملک	تاکدیم
45-	مال آدینک ء	جارج سیفیریس	یونان	107
46-	مژوکانی سنوت	تھان ہی	ویت نام	109
47-	قصہ ملوری ء	محمود درویش	فلسطین	111
48-	پہ ڈر سال یک وڑیں			
116	روح	پال ایلوارڈ	فرانس	
49-	آبل مکن و تاک ء	روڈس موہر نجر	ڈنمارک	118
50-	مار	پنگ چی	چین	119
51-	گلزمین ء پیوال	ناظم حکمت	ترکی	120
52-	پیند ء نیم سونیں			
122	شال ء سنوت	بر تولت بر سخت	جرمن	
53-	مارگ	اسمل ایباک	رومانیہ	124
54-	پلچے	واسکو پویا	یوگوسلاویہ	126
55-	گمشد ء تہر	لومسون	چین	131
56-	ساہگ	ولاڈیمیر باشو	بلغاریہ	133
57-	منی مکہیں گلزمین	گیاگ نام	ویت نام	136
58-	مرک	احمد مجیب درانس	ترکی	139

رد	سرگال	شاعر	ملک	تاکدیم
59-	بزیں حمر، سیاہیں شپ	قاضی نذر الا سلام	ہنگلہ دیش	140
60-	بے کماری	ولہم مسزایو	آسٹریا	142
61-	تھارانی عکس	پابلو نرودا	ہٹی	143
62-	چے وہدیکہ زندان ء			
145	بندیاں من	ناظم حکمت	ترکی	
63-	زور اکی ء پرورش	ریکارڈو موریلز	نکاراگوا	151
64-	گیدی ء رکیٹوک	رافائیل البرٹی	اسپین	154
65-	وٹی ماتیں وطن ء نام ء	م۔ش	لبنان	156
66-	مر	ایڈتھ سو جرگراں	سوڈن	158
67-	اُستمان ء روج	عبدالکریم	فلسطین	160
68-	چمگ	فریڈرک مے روکر	آسٹریا	162
69-	بندی ء سنوت	کرتون ایٹھنا سولیس	یونان	163
70-	ڈچار	لیوڈمل سٹونیوپ	بلغاریہ	165
71-	زردیں شیرگ	فروغ فرخ زاد	ایران	167
72-	منی دل ء مراد	محمود درویش	فلسطین	169
73-	سیاہ پوست	آگستینو نیتو	انگولا	172

رد	سرگال	شاعر	ملک	تا کدیم
74-	راج دپتر	ملک خدا	الجمیریا	174
75-	واری ششانی نولی	مرضیہ احمدی اسکوی	ایران	176
76-	نازینی سنوت	کائین قلی بیف	سوویت	178
77-	پوشاک	پابلو نرودا	چلی	180
78-	ماکل تیا کسنہ	برتولت برخت	جرمن	183
79-	سبزیں دریس	تو سحر	ویت نام	186
80-	ماہوریں	نگولا پونا رڈ نیو	بلغاریہ	188
81-	بزرگ	سلیمان لائق	افغانستان	190
82-	قبرستان	پاسکولو	انلی	193
83-	سیاہیں مردمانی فکر	آرای جی آرمٹو	کھانا	195
84-	زانہ کس کسی نہ انت	مردھیہ	بھارت	197
85-	ماس	آگستہ نیو	انگولا	200
86-	تپاکی	گیدی پرہہ	کوریہ	202

پیشگال

یک روپے مرچی انت کہ مئے لہز انک مدء کتاب ء شر شر میں لہز انتانی
 واہند انت۔ یک روپے ہمات کہ سینگانی محتاج اگازی ء پہلوانانی چمد ارات۔ وتی
 محتاجی ء چمداری ء روچاں مئے لہز انک ء ء اہید بے واہندیں گونڈیں ء مز نہیں
 قصواں یا مزن مز نہیں رنگی ء جنگلی شعر اں دگہ بچ نیست ات۔ بے مروچی مئے
 لہز انک ء ہر دکیں بہر اں دگہ لہز انکی ازم مان انت چوش کہ ماں رمی بہر ء
 دراجیں ء گونڈیں قصواں اہید آزماںک کسماںک رچونک ء دگہ از می بہر ء تک
 مان انت۔ ہے وزماں پچھی بہر ء گال یا غزل ء بچرتاں چارہند سائیٹ بلیٹک ورس
 ء پچھی رچونک ء کیں باز گلن تک است انت۔

وہدے رچونکاری تران بیت تہ منی دیم ہماڈ ء جنجالانی ہمگاروت کہ
 رچونکاری وہد ء دیم ء کایت۔ یک مز نہیں زانکارے ء گشگ کہ رچونک گالی ء
 پشتی دیم ء پوہدارگ انت۔ بے من گوں اے ہیال ء تپاک نہ کناں پرچاکہ
 گالی ء پشتی دیم ء اڈا تلمیں بند کی ریزاں اہید دگہ بچ نہ بیت وہدے کہ رچونک

رَم یلحہ اگاں چہ زانکار میں مدے ء رچینگ بیت تہ ابید زبان ء تپاوت ء دگہ بچ
تپاوت گندگ نہ بیت۔ بلکین منی نز ء بُنی نبشتانک ء آئی رچینگ یکیں ماس ء
جاڑیں زبگ انت ء چرے دوئیں زھگاں کجام یکے وش رنگ ء وش ڈؤل بوت
کنت۔

رچینگ رَم ء بیت یلحہ ء سگ گران انت بے لچھی رچینگ گراں تر
انت۔ لچھی رچینگاری ء و ہاں سے المی میں اڈر چینگار ء دیم ء کئیت انت۔ اولی اڑ
شاعری ء از می تک نیگ انت۔ دومی اڑلحہ ء نز ء ہیال نیگ انت ء سہمی زبان ء
بیان ء۔ چرے ہر سے میں اڑانی دربرگ ء پد رچینگار سوب بارت کنت۔

واجہ فضل خالق ء ستاء تو سیپ منی دستاں نہ بیت ء بیحہ آپہ منی ستاء
مندگ انت۔ آئی چہ وتی رژنیں دید ء گہیں زانت ء باز کیں و ہد ء ماں بلوچی
لہز انک ء یک ہند ء جا ہے گپنگ۔

من اے کتاب ء رچینگ میں پر ہند ال کتے پر ہند ماں بنی زبان ء وننگ انت۔
من اے گپ ء پے سدک جتاں کہ واجہ فضل خالق یک گروہیریں رچینگارایت۔
واجہ فضل خالق ء وتی کتاب ء پر ہند ان ء چہ انگریزی ء چہ اردو زبان ء
ماں بلوچی ء رچینگ انت۔ پریشکا اگاں ماں اے پر ہند ال کما نبودیے بیت تہ سری
رچینگار بیت۔

مستریں کار کہ برات فضل خالق ء عمر تک منی ہیال ء ر حیدکاری ء نہ
 انت۔ بلکہیں ہے پر بندانی در چنگ نیگ انت۔ آئی ر چینگ ء بلوچی رنگ دیگ ء
 ہاترا انچیں پر بند در چنگ کہ اے پر بند تب ء دود ء گوں مے زند ء باز نیکی دار
 انت۔ بلکہیں انچوش زانگ بیت کہ اے پر بند شاعر اں مے چاگرد ء زند ء دروشم
 چارنگ ء پر بستگ انت۔ چوش کہ احمد شاملو ء اے پر بند کہ

دَم بُر تگ چه اندوہاں

بے واہگ منی نہ انت

من نشترگاں زمین ء

(بے) واہندے من نیاں

یا او گانستان ء مز ن نامیں شاعر ء اے پر بند کہ پہ بزرگان یے پر بستگ۔ مے
 چاگرد ء بزرگ رانی ہو بہو شبین انت..... کہ

اسنگ پہ بے پروائی ء

ایش انت بزرگ بے وسیں

ترانبل پادانت ایشی ء

جیگ درتگ ء گھر تک دیم

ہے وڑھتا بے تپا کاں کوریا ء شاعرے ء پرہند فضل خالق ء دور گندیں چہماں
باریں چہ گجا آور تگ۔

تپاکی _ مئے دل ء واہگ
مئے زند ء ہے یکیں گلئیں واہگ
تپاکی سر جمیں اُ میت
مراد پیلہ بہ بنت شالا

وتی ماتیں وطن ء نام ء لبنانی شاعر، م۔ ش ء اے پرہند مئے دل ء
مستریں واہگ انت۔ پہ ماتی وطن ء میگ ء اے شاعر ء واہگانی تہ ء چے تپاوت
است۔

من ترا شوہازاں اوماتی وطن
ماں ہمک ہند ء
تچو کیس کور ء
ء در چکانی بہاری ساہگ ء
سبزیں جُمپانی سرا
من ترا شوہاز کناں

ماں رچینگ ء تب ء رد ء واجہ فضل خالق آزات شاعری ء پارست
 کار بستگ بلے گوں وتی شمدیس ء لسہیں زبان ء انچوش راہواری داتگ کہ ہر
 چونیس رچونکارے یوتیس چد ء گیش شرت رر چینت نہ کمرنگ ات یے چوش کہ برز
 ء شعر انت یا جمل ء اے پر بند۔

من نیلیں آسمان ء

استالیاں کسانیں

یا پشکن ء اے شعر کہ

واہگ ء تی ء منی تپسیت ہون

اپسوزی انت ارواہ چہ تی زور اکیاں

پہ رچونکار ء المی انت کہ آزومی اڑاں ہواری وتی زبان ء ہمک تک ء
 پہنات ء سسی ء سر پد بہ بیت۔ اگاں آرا زبان بلدی گون منہ بیت تہ آرا زبان
 ذروہیت ء رچونکار بُنی شاعر ء نزہ ء ہیال ء ماں وتی زبان ء در شان کنت نہ کنت
 کہ شاعر ء ماں وتی پر بند ء آورنگ انت ء رچونکاری ء بے سوب بیت بلے وہدے
 ما واجہ فضل خالق ء رچونکاری سر اچمشانک دئیں تہ گندیں کہ آرا چہ جاہ ء بلوچی
 زبان ء نہ در وہنگ۔ اے گپ آئی زبان زانتی ء سر کنت۔

فضل خالق ء وتی زند ء پنج شش سال پرے پر بندانی نزا آرگ ء
 رجینگ ء گوازینگ بے آئی اے محنت ء مارادری زبانی شاعری ء یک انجیں
 گنجے دانگ کہ چد ء ساری مے لبز انک ء تہ ء اے وڑیس گنج نہ گواہیت۔ اے
 اولی کتاب انت کہ چریشی وانگ ء ماد نیاء گیشتر زبانی شاعری ء رنگ ء ہوار شاعر
 ء قومی ء چاگردی چست ء ایراں ہم پوہ ء سر پد بنیں۔
 آخر ء من گوں وتی دوست ء دز بندی کنناں کہ مے لبز انک ء لوٹ ء
 رد ء وتی دستاں چہ رجینکاری مہ کش ایت۔

غوث بہار

بجانبی بندی جاہ، مجھ، بلوچستان

2.4.1985

گچین + گنج = فضل خالق

لہذا انکی قدرانی (values) ٹائنگ سمائی (conscious) جمدانی نام
 انت۔ لہذا انک یا ازم ء ہمک تر ء تہ ء لہز انت ء ازم کار پہ وانوک ء ازم چار ء ہما
 و ہدی جوانیس لہز انک یا ازم و دی ٹرت کن انت کہ ہر ڈکانی مارگ ء سچ پھتہ بیت
 ء آئی تہ ء آہانی زانت سر جمی ء و تی رلن چاگرد ء زند ء بازیس تک ء بہرانی آدینک
 بیت ء اے آدینک ء تہ ء وانوک ء ازم چار ء و تی واہگانی عکس گندگ ء کنیت۔
 زانت ء سے بہر انت۔ یک بہرے ہما کہ آئی تہ ء ازم کار یا لہز انت ء
 جند ء ”تہنائیس“ سآ ہوار انت۔ دومی ہما کہ آئی تہ ء دگہ کسے ء مارگ بنت ء
 سہمی بنسی آدمانی یک مزنیس مٹی یا راجے ء یا بازیس راجانی تب ء آدینک بیت۔
 اے پیہ ہما لہز انت یا ازم کار کہ ”سمائی“ جمدکنت آبازیس مہلوکانی ”زبان“ بیت
 کہ آئی تہ ء آئی ء و تی جند ہم ہوار انت۔

ادامنی مراد لہز انک یا ازم ء سر جمیس تکانی سر ء گپ ء باوست نہ انت ء
 تاکہ من ء لہز انکی قدر ء کنیلوانی گیش ء گیوار کنگی انت بلکنس منی مول ء مراد و تی
 زانت ء رد ء Translation ء اہمیت ء بابت ء چیزے گپ ء رپ جنگ

انت۔ بدل یادگہ زبانی ء ازم ء یا لہز انک ء کجام یک تہرے ء ماں وتی زبان ء
 ترینگ لہز انک ء ازم ء سگ نازر کیس بے الیں ء سر جمیں بہرے۔ چہ ایشی نہ تہنا
 وتی ازم ء لہز انک ء تہ ء پراہمی ء شاہگانی کنیت بلکنیں یک مردے ء دومی مردم
 از مکارے ء دومی از مکارا لہز انتے ء دومی لہز انت ء راجے ء دومی راج ء تب
 (Nature) ء سر پدیو ہگ ء آئی چاگرد ء جاورد ء زند ء مارگانی سارس ایت۔ دگہ
 زبانی ء لہز انک ء ازم ماں وتی زبان ء ترینگ ء جہد ہماو ہدی یک جوانیں
 آسرے دات کنت کہ لہز انت یا از مکار سائی دور ء وتی گاماں ایر کنت ء اے کار ء تہ
 ء وتی زانت ء سنج ء کلنیں وساں کار بند ایت۔ اے گشتن ء مانا ایش انت کہ بدل بے
 سائی (Unconscious) دور ء ہم بیت بے ادا از مکار یا لہز انت بدل ء راستیں
 بزانت ء زانکار نہ بیت۔ پے واستا Translation چہ نزوریاں سر رتچاوت
 کنت۔ سائی دور ء ہر یک جہدے نوکیں نوکیں تجربتاں گول و چار کپان ء وت ء
 پہ جوانیں منز لے ء سر کنت کہ نہ تہنا لہز انک ء بلکنیں راجی زند ء بازیں تکاں آئی
 کار پدانی نقش لہمان بیت۔ لہز انت ہماو ہدی جوانیں لہز انک ودی گرت کنت کہ
 آچاگرد ء سر جمیں جاوراں سہی ء سر پدیو بیت۔ بز ال آئی اندری مارگ (Inter-
 nal feelings) انچو پھتہ بیت کہ آدری مارگانی (External feelings)
 ہواری ء جوانیں لہز انک ء ازم ء ناینگ ء گلا نیش بیت۔ سائی دور ء ہے

جہدانی تہ ء لہز انت ء از مکار ء Translation ء اہمیت ء ہم زانت رس ایت
چیا کہ مر چیگیں لہز انک ء تہ ء Translation انچو لمی انت چوش کہ -Crea-
tion ء جند۔

بلوچی لہز انک ء تہ ء وتی کساس ء بازیں لہز انتاں دگہ زبان ء لہز انک
ماں وتی زبان ء ترینگ انت کہ ایشانی تہ ء منی وتی ہیال ء رم (Prose) ء
مستریں بہرے گندگ ء کئیت۔ البت یک کسانیں جہدے ماں شاعری ء تک
ء ہم کنگ بو تگ بے ایشانی تہ ء زیات دینی ء ند ہی کتاب ء نبشتانک یا پرہندانی
بدل انت چوش کہ شیخ سعدی ء ”گلستان“، ”کریم“، ”جز عم بلوچی“ کلام ء
پاک ء بدل ء دگہ لہتیں کتاب ء نبشتانک کہ من آہانی نام اے و ہدی شمشگ، ہوار
انت بے ایشانی ییجہ، منی وتی جند ہے ماریت کہ چہ زبان ء لہز انک ء ہذمت ء
گیش اعتقاد ء بیاتانی محکم کنگ بو تگ۔ ایشانی تہ ء نہ زبان ء بیان ء رد ء بند
گندگ ء کئیت ء نہ کہ چاگرد ء چہر ء شبن ء عکس۔ البت سمائی جہدانی رد ء،
عطاشاد ء گل خان نصیر ء ماں شاعری ء ء غلام فاروق، کریم دشتی، غنی پرواز
ڈاکٹر نعمت اللہ گچی، مراد ساحر، عبداللہ جان جمال دینی، شیر محمد مری، عبدالکحیم ء
منصور بلوچ ء ماں رم ء تک ء جوانیں جہد گر تگ انت کہ ایشانی تہ ء لہز انک ء
ہذمت زبان ء بیان ء جوانی ء شیر کنی مردم ء راوانگ ء سکین ء دینت۔

فضل خالق ء گوں وتی لہز انکی زند ء بند ات ء Translation ء سمائی
 جمد ہنچ مگر تگ۔ آئی بازیں شاعرانی پر بند گوں مزن جہد ء کوشش ء پد نز
 اور تگ انت ایشانی بدل کنگ ء وتی تمامیں وسے کار بستگ۔ پے ہاترا اے
 کتاب منی ہیال ء بلکیں حالینی بلوچی لکھ ء بہر ء سمائی صورت ء اولی کتاب انت
 کہ آئی تہ ء دنیا ء مز نہیں راجی شاعرانی بازیں پر بند انی بدل شمار اپہ وانگ ء دست
 کپ انت۔

کتاب ء تریتنگیں پر بند انی تہ ء فضل خالق ء بلوچی شاعری ء تب ء رد
 ء آہان ء وزن یا Rhythm (ردم) ء تہ ء آرگ ء وش رنگیں جہدے کنگ۔
 اے گنج ء تال شمنے دست ء سر بو ہگ ء بازیں جنجال ء از دیم ء اسنگ انت چیا کہ
 ہر زبان ء لہز انک ء ارواہ ء ہر جاہ مانگ، بتل، استعارہ، تشبیہ، نشان (Symbols) ء
 دگہ نازر کیس لہز انکی تک ء پسنات مار بلوچی ء مئے لہز انک ء تب ء گوں ہوار
 گجگ چہ آسمان ء استار ایریجگ انت۔ پے واستاگاں جاہے نہ جاہے پر بند انی تہ ء
 بلوچی ء چہر، شبن، درو شم ء رنگ گندگ میت تہ اے یک قدرتی گپے۔ دنیا ء
 بازیں راجی پر بند انی اے گچن کہ ایسی تہ ء شمار بازیں جندی (personal) یا
 خاصک راجے یا سر جمیں جمان ء راجانی تب (Nature) یک نہ یک رنگے

گندگ ء کثیت۔ ماں کتاب ء شماربازیں راجانی نفسیات، معاشیات، دود ء بریدگ؛
سیاسیات ء چاگردگہ بازیں تک ء پہنات گندگ ء کایت۔ ایشانی تہ ء انجیں
پرہند ہم است کہ آہانی تہ ء مئے جند ء راج ء چاگرد ء شیعے چماں شگوزایت چوکہ
سلیمان لائق ء ”بزرگ“ احمد شاملو ء ”غریبی“، نکولس گلین ء ”کپودر“۔ لہتیں
پرہند چہ مئے راجی چاگرد ء لہز انک ء پیک جتانت چوکہ یوجین گوم رنگو ء
”لچھہ“ روڈس موہر نجر ء ”ودار“۔ بے لہز انکی Value ء مستریں مانزماں ہما
پرہند انت کہ آہانی Scope یونیورسل انت۔ چوکہ نرودا ء ”ایمنی ء سنوت“
برسخت ء ”ماکل یا کس نہ“ ہر من ہیس ء ”من یک استالیاں“ عبد الکریم ء
”استمان ء روج“ ء دگہ بازیں پرہند۔ انجیں پرہند کہ آہانی تہ ء خاصیں راج یا نسلی
ء بابت ء تران کنگ بوٹگ چوکہ نیتو ء ”سیاہ پوست“ ء ”ماس“ ملک حداد ء
”راجد پتر“ وہاب البیاتی ء ”دراں ڈیہانی جسٹ“ ء آرمٹو ء ”سیاہیں مردمانی
فکر“ انت۔ جان کلیئر* ء ”گنوکیس شاعری“، فرسخ زاد ء ”زردیں شیرگ“
محمود درویش ء ”منی دل ء مراد“ جلی عبدالرحمن ء ”لورکا ء نام ء“، ناظم
حکمت ء ”چہ وہدے کہ زندان ء ہند یگاں من“، پال ایلوارڈ ء ”آجوی“، کوی
شمس الرحمن ء ”من کایاں“، ء کینتھہ پچن ء ”گنوکی“ _____ ہما پرہند انت

کہ یک تہنائیں مردے ء جندی مارگ انت بلے اے انچیں پر بند انت کہ ایشانی
 تہ ء جندی مارگ ء ابید یک نہ یک رنگے وانوک ء وتی راج ء دنیا ء بازیں راجانی
 نیچر (Nature) ء بہت ء زانگ ء سچ ر سیت۔ کتاب ء پر بندانی چکن یک
 انچیں لبر انکی جہدے کہ بلوچی زبان ء لبر انک ء دوزواہ تال دراجیں مدتے چہ
 ایسی ر ژن ء وتی چاگرد ء فکر ء روشناہ کرت کن انت۔

We want a new generation
 To plough ahead into the horizon
 To search the roots of history
 And to penetrate the annals of thought
 (Qabbani)

مبارک قاصی
 شالکوٹ

وضاحت

اے کتاب ء نو میں اے شکل ء چاپ بو ہگ ء سردگہ رنگے ء پیش ء
 چاپ بو ہگ ءوت یک مز نہیں قصبے۔ ہے چاپ نہ بو ہگ ء جرم ء ایشی مواد ان ء
 یک برے آس جنگ ء واستاچ کنگ بو تگ ات کہ خلیل شیخ تا میں سچے ء اے
 رکیت ء کتے رند تر اطالسی زکاتی زرانی سرادیم ء آرگ بوت کہ آئی تہ ء مستریں
 دست اسلم ابرار نیگ ات کہ آئی منت واراں۔

کتاب ء ایک برے پدا نزا ء غباراں گپت۔ پدا نزا آرگ ء گیش کنگ
 ء چن ء لانچ ء بو توں چیا کہ بازیں دوستانی سلاہ ات کہ اے اہمیں چیزے
 شرتریں رنگے ء بیت۔ رسم الخط ہم شر کنگ بیت تانکہ کتاب وانا کہ تربیت ء
 خاص نامانی سراہما پیچیدگی کہ وانوک ء دیم ء کتیت باہد آر ادور کنگ بیت۔ اے
 پیم ء ایشی پدا نزا آرگ ء راہ ء در چک بوت انت ء پدا ہے دومی بریں رد ء بند ء کار
 من ہما و ہداں تیزمت و ہدے اے سر پد بو تاں کہ کتاب ء را ایم اے بلوچی ء
 نصاب ء تہ ء ہوارنگک بو تگ۔ اے در سین فیصلہ منی ایو کیں بو تگ انت۔

دومی ردء ہند ء من واجہ غوث بہار ء واجہ مبارک قاضی ء ہماساری ء نبشتانک
 زُر تگ انت ء رسم الخط ء ہمرائی ء سکین کسانیں بدلی ہم کنگ یو تگ کہ پریشی
 من چہ ہے دوئیں واجہاں سلاہ نہ گپتگ کہ پریشی من وتی جنء ء ملامت کنناں۔
 اے کتاب ء راپدا آرگ ء یک جوازے اے ہم است انت کہ
 کتاب مئے کر ء ہلاس یو تگ ات انت ء مہلوک آر الو تگ ء ات۔ منی اے
 دوستاں پے گچن ء نز آرگ ء آئی سر اکار ء واستا لم و ہد گتگ۔ اے بابت ء پدا
 سر جمی ء گپ کنناں۔ بلے چہ ہما مردماں کہ اے مواد ء نز آرگ ء کک رسنگ
 آہاں وتی نام ظاہر نہ کنگ ء گتگ بلے آہانی متت واری ء الم ء در شاناں۔
 کتاب ء تہ ء پیش ء پنجاہ ء پنج پر ہند یو تگ انت ء نون تر میم ء اضافہ ء
 پدایشی تہ ء ہشتاد ء گیش پر ہند انت۔ چہ ساری ء پر ہنداں یکے در کنگ یو تگ۔
 نون امیت انت کہ کتاب ء تہ ء گیشیں نزوری در اسنگ انت۔

ڈاکٹر فضل خالق

کچ، 2 دسمبر 1998

نکولس گھمن

کیوبا

یہاگرت کنے

وہدے تی موردانگاں دست ء کنناں

کش ایت گوات

وش ووش ء جنت شہمات انارکانی سرا

یاچوش کدی پہ گندگ ء

جولان جنت پاداں تی

تو یہاگرت کنے، اے گوات ء

ہمن

پنچ ڈالراء .....؟

توپانیں گرت، ووش ووشیں کوش

ایشاں بہاگرت کنے؟

آکہ تی باگ ء گوازی ء

پلانی دنزء ^{منجھیں}

گوں ہجگانی ہدی ء

چہنٹسکین مرگاں بال دنت

پر کانی بانزلاں
 کنت آچار و وڑا
 اے نازر کیں کوشاں
 پدہ ڈالرء بہا کرت کنئے؟
 آوے کسی نہ انت
 کرت نہ کنت چوش کسے!
 بہا کرت کنئے تو آسمانء
 آسمانء کہ کدی نیلء کدی سُرگ
 آئی کسانیں مخرے
 کہ آرا زانئے وئی ملکت
 چو کہ بہا ز رنگ
 یا کہ تنی مہرء گسء
 یک کسانیں
 سکتیں کسانیں مخرے
 بس دو گام
 تو بہا کرت کنئے؟

آسمان بے و جہم رانی انت

ع جہم انت بُرز بال

کسی نہ انت

کرت اش نہ کنت اے پیم کس

ہو ر ع بیما کرت کن نئے؟

آترہ مپ کہ وہدے بنت لاسیں ارس چہمائی

(ع) کدی ٹنگ ع پلنیں

جنت نمب،

یا تچان ع شور گیت چہ چمگاں

پہ ڈالرے دات اش کن نئے؟

جہم

کہ تنگہ درو شم انت، چو کہ کسانیں زہگے ع

یا تچو کیس کور ع آپ

یا کہ گورماں

بے سائیں

کہ کچک آہاں چلپ انت تئی میں

یا زبرِ بہرے کسانیں

یا کہ تالاپے

چمیت،

شہمیت،

سُریت،

کسی نہ انت!

کسی نہ انت!

دراج دراجیں زمستانی سپاں

آگل زمین ء

کہ لکھانی سالاں عہدی نیں

بے نشان، بے نام

کر کینک تہر تہریں

ء گوں چوں ء ہور توریں

پُر شہگمیں ہڈانی ڈب

ایر نشگ انت

آداں،

آکوہہ گیلباناں میرا کرت کن ہے؟

(کہ) است انت چہ قرہاں

آنجلشک و ہامیاں

کہ سنگ و سیاہ جو زیو تک انت

آس گواریں کو ہی گو کرتاں

کہ قرہاں قرن و سالوں سال

قالب پہ قالب، چنگ پہ چنگ

بسنگ انت

بجش.....!

آزمین و میرا کرت کن ہے؟

تو میرا کرت کن ہے آگلزمین و؟

مارا بجش.....!

اے گلزمین و کہ تئی انت و منی ہم

ایسی سر و کٹانی پاد و گام جنزوک انت

میراث اے کسی نہ انت

کسی نہ انت.....!

مرک و من

وہدے کہ من چہ سیہ تپ و مرگی اتاں
 مرک اتک منی بکر و گشتتے اھوتی
 ہمبل منی وہد یکمیں تو چونے بگش؟
 نوں وہد اھنگ کہ ترار امن وتی پاداں براں
 من من ات آئی لوٹ و گشتوں
 ”ہنو! تئی اے گشتن و منہ وار!
 پیش اچ تئی ہو ری و ہمرائی و
 من باڑھانی و امداراں اے گس و
 واماں ہر دیں تو دے
 من تراچے ساری و ہم سرگراں“
 آئی درائینت پدا
 ”او منی برز و خد!
 روج و شپ مرچاں منی ہم

انچو تنگی ۽ گوزانت

اے دمان ۽ زانکے نیست ماں کیگ ۽

اوہر گیس سر آپ! اے ویلے چتوریں

توبہ ڈس.....!“

اے گھسان ۽، مرک نر نڈان ۽

پداواتریت

ہر من ہمیں

جر من

من یک استالیاں

من نیلیں آسمان ء
 استالے آں کسانیں
 گوں گندگ ء جمان ء
 ہر جاناں اندوہانی
 ء جند ء پور ء ہر انزاں
 بچیک ء تگاں من

نیلیں تیا بے آں من
 لہنجیں شپانی پاساں (ک)
 توپاناں چیر ء سریت
 انچیں تیا بے آں کہ
 عورتیت ء موتک کاریت

ءپہ وتی گناہاں

دائم کہ کرتگ انت ءے

جنزیت ءتر بندایت

من چہ شے جہان ء

بنی آدمے زبہریں

زرد ء من ءرارودینت

ءکرت من ء لکنمال

من انچیں شاھے آل کہ

بے ملک ء بے دیار انت

من انچیں واھگے آل

خاموش ء بے زبانیں

من انچیں یک گے آں

کہ وردن ء زہر انت

من انچیں جئے آں کہ

چہ کُشتن ء زہر انت

منی جان ء کاری کیں ٹپ

جند ء منی توان انت

سیموئیل گالکن

روس

فکرانی رواج

بڑی نیک بیت و ہدے ارواہ منی
 چہ زیاتی و زور اکیاں کسے و
 کجاچے بیاراں یک انچیں و سے کہ
 زوراک و چیمیں جوازے بداریت
 ہماڈر سیں راستیانی پرورش و
 سدک انت و مدام سدک انت
 کہ آہانی کردار بس شر و جوان انت

بیا امبازء منی

واہگ ء تئی ء منی تپسیت ہون
 اپسوزی انت ارواہ چہ تئی زور اکیاں
 مرے دئے، کہ مر تئی شمد ء شگلین
 چہ مست کنو کیس کیفاں ہم دیم ء ترانت
 زانسر ء ایر کن وتی پلین نسر ء
 من ترہ آل یک ساہتے پہ ایمنی
 (ء) پیش چہ آساہت کہ روچے ٹک بہ دنت
 ء شپ بروت ء گار بیت

کوہانی تہ ء شپے

غم جتیں ارواہ ء ماپنگارگ ء
 ایربرال کت تاس تاسانی سرا
 چون و شات جنگ ء نوشانی اے شپ
 ماہکان ء راج ء چیر ء ات جمان
 من نہ لوٹات کہ گس ء واتر بہاں
 ن دل ء پے گندل ء اومان ٹکت
 آخر ء بے سدھ ٹکت کہ نشہ ء
 ہوش ء سار ء پیمک مارا اشت ء اشت
 سر زمین ء ہاک بوت انت مئے نپاد
 ء سر آسمان ء چادر ساحل ات

تاظم حکمت

ترکی

دلِ درد

من دارو، درماں کنوک
 اے زردِ بہرے ماں چینِ
 یک بہرے اداں
 ماں مسّتِ زردیں، دُور سریں کورانی پاندِ
 اُردانی ہمراہ
 اُژناگ کنان ماں ہاریں کوراں
 منی دارو، درمان کنوک
 ساری چہ بامِ آسگِ
 تیرے کہ ہنہکیت
 دورماں یونانِ گلیں
 سُمیت منی درداں چکاریں ڈوبرِ
 شنزیت ہونانی رگام

ۛ ہر شپ ۛ
 بند گیک کہ وسپ انت
 ماں شپانی سیاہی ۛ، درمان جاہ ۛ
 مانپوش ایت شپ
 تہ دل منی
 ماں استنبول ۛ، ہرز شنگیں
 لوگ ۛ کش ۛ جل ایت
 ۛ ہر ندچہ دہ سالان
 پہ سوگاتی وتی راج ۛ ہنشا ایت
 کہ اے منی میراث ۛ ہمدی انت
 اے کہ دست ۛ انت منی
 اے سہر سہر میں سروپ
 منی دل
 منی دارو، درماں کنوک
 چے انت سبب درد ۛ منی
 سگریٹ کشی،

یا کہ بندگی و غم،

یا جانی آزار

انہاں _____ منی داڑو، درماں کنوک

اے غم، منی ارواہ و غم

تالان انت چاریں ہنگاں

وہدے سپانی سیاہی و

چاراں کہ من آپلوواں

اے آسنی واڑاں چے دور

تہ دل منی

نادیٹگیں ہارے و ہستی و ابید

دور استالانی ہمرائی و

کنت ڈوب ڈوب

پہ مارتن منروء و عایے

یارب! بے جنک و پادوم و وتی جاگہ بدے

دنیا جہان و دیم و منرو و ایشی کہ نام انت

نام نئے مزانن بل نئے دنیا تمامیں، آئی

توسر پدے من زاناں آئی چه اصلیں نام و

اے چور نمیں جنک کہ

نہہ سال و عمر و توک و ٹکر تہ جنین باز و

نامداریں اے جنک و

ماں سال و شانزدمی و، پہ مرگ ٹکر تہ جمدے

چه میک اپ و ابید ہم اے مرچی تی گور انت

چه دیکی مرد ماں بید

عکسال ابید شریں

پہ آلوگراف نیا بنگ

آمو سغیان

آرمینیا

منی جون

ماں تابت ء منی جون ء بند کنگ ء
 مه گڈات هج وڑیں در چکے
 پے بے ساہاں، یک ساہدارے مه گوازین ات
 یک انچیں در اچیں ہونڈے کہ
 بیت در چکی کش ء لمے
 شوہازات پسنی اے مردگیں کٹت ء
 ء کے وہد ء رند چارات پدا، بلکنیں
 بہار ء موسم ء روچے نماہداریں
 مں در چکے نیں، پدا نیا ء ساڑی نیں
 ء سبزیں شاہوان ء تاکاں سر بار نیں

تھی یوں

دیت نام

ازم

آروچ ء

ہزار دستانی ہوری ء منی دست

سازانت یک زمزیلے -

ء ماچہ زمین ء چست بیل

توپک مے پیش دارانت وتی ازم ء

بدال جو ریس

ماگل بہ کنشیں، دانکہ

بدام آوال

زمین ء چیر ء

چہ ازل تا پہ لبہ

روڈس موہر نجر

ڈنمارک

ودار

ودار

واتریت گوأت

لرزانت پردہ

ودار

دنز پوشاکانی سرء رچ انت

مرک ء پوشاک ء دنزماں پوش ایت

ودار

هاک و داری بیت

غریبی

دم بُر تگ چه اندوہاں

(بے) واہگ منی نہ انت

من نشوگاں زمین ء

(بے) واہندے مس نیاں

نامے من ء راست انت

(بے) آہم منی نہ انت

من زند ء تام ء بندی

چہ ہجگ ء ذرانت

ساہ ء بہارت سہ رگر

(بے) دست ء منی نہ انت

یو جین گوم رنگو

یولیویا

لچھ *
چھ

لہز چے انت ساہگ انت
 ساہگ لہز جوڑہنت
 لہز چے انت گوازی انت
 گوازی لہز جوڑہنت
 زانہ ساہگ لہز انت
 زانہ لہز گوازی جوڑہنت
 زانہ لہز ساہگ جوڑہنت
 زانہ لہز گوازی انت
 زانہ ساہگ لہز جوڑہنت

* - ماں یولیویا اے پیہیں شاعری ”کنکریت“ شگ بیت۔

دیم ءرواں گول کاروان ءانچوراہ ء
 تنی موردانگولوں دست ءکت انت ، ارسی مہبی
 درشان مکن زہراں وتی قہریں ہمن
 اے مرء مرانی بدمانی منی
 زوت سبک گامی ءسریت آسرء

دیت نام

ھوچی منہ

ہزار شاعرانی چینی و انگ و رند

قدرت و شررنگی و نازین انت مردم گو سنگیں
برف و پھل

ماہ و گوات

کوہ و تیاب و عجم

ماوتی گالانی بن ہشت و تہ و

آہن و پولات شتاہاں

سریدی لوٹ ایت اے ہم شاعران

(کہ) گوں وتی پاداں روگ بیت انت چتور

(ع) آرش کنگ بیت انت چتور

ویرو نیکا پورم باکو

رومانیہ

من چھے نہ اول، تو کئے

من ترساں چہ لہزاں
 کہ روج آہاں سوچ ایت
 من ترساں چہ لہزاں ابید ہم
 کہ زورال شپ مکنت ایرجیگ
 من ءراچہ آدینکاں ترس ایت
 کہ گنداں وت ء ”یٹی“ ء من
 من ترساں میت و ہدے آدینک
 کہ ہیلاں بنی آدمانی شموشاں
 چہ و اب ء من ء ہم کنیت انت
 کہ مارے و داری انت ہم

من ء ترس کنیت انت چه آگهی ء
کہ نیستی من ء چارگ ء انت
من ء زندگی ء چه ترس ایت
گشے زانہ پادانی چیر ء زمین نیست

چه مرک ء ہم مں پیمک چیراں
کپ ایت سینگ ء گلزمین مئے (کہ)

وہد

ماہ انگت ماں بر زیاں شہم ایت
 ماں شپ ء نو کیس ماژیانی سرا
 رود ء جوڑیو تکلیس تما میں چیز
 دیم پہ دیمی ء انگت کم یسہ
 ماساں چہ انون ء نگ بندات
 گنگہ امانی قصہ ء آرگ
 موئل اش کر تگ انت ماں کرس ء
 آہان نام ء دے انت اسپانی
 گیدی ء گپ ء مجلساں پھلئیں
 کسے گپ ء نہ کنت آہانی
 کسے نام ء نہ گپت آہانی
 ظاہر ء ”آسیں پاگی سگ دُرو شم“
 چونہ زان انت گدارے ء ہم کہ
 وہد دیم ء شنگ چے پیم ء دُور

ایمنی ءِ سؤت

ایمنی پہ رولہ ءِ
 ایمنی پہ ہر دمان، ایمنی پہ کیف
 ایمنی گالاں پہ ماڈرٹس کہ رند گیر انت منی
 ءِ چہ منی ہونانی چو لال چہست بنت
 ہمدپ کن انت گوں گلزمین .
 مہرانی تراناں دہمترتی
 ایمنی درساں پہما، کہ زندگ انت
 ایمنی پہ سر زمین ءِ پہ ہمک آپ ءِ تچو کیس ایمنی
 دوست انت بے روتگ من ءِ
 سارتیں کسانیں ڈیہہ ءِ در چکانی وتی
 امباز کنگ ہر دیں ہزار رنداں من ءِ امرگ کپ ایت

تہ من مرگ لوٹاں وتی پھلکس زمین ۽ سر ڈگارال پہ مراد

ہر دیں ہزار رند ۽ بہاں من کہ ودی

تہ من اے دنیا ۽ وتی پھلکس زمین ۽ پہ

مڑاھے آہگوں لوٹاں

اے اُپر سیں بر زیں در چک ۽ ساہگ ۽

آجاہ ۽ کہ مست انت کوش زرباری

۽ تو ارا انت نوک بہا زرتیں بستیتی ٹلو ۽

کے مہ جیر ایت چمن ۽

من پہ جہان ۽ تیو گیس، فکر ۽ کناں

مارا پہ دُر سیں گلزمین ۽ بار وادردے دل ۽

انت مارگی

بیات کہ مہراں کوت کشیں

من نہ لوٹاں کہ پداہون _____ تو شگاں،

تاں ۽ ساز ۽ زہ سہلاں سہر رنگ بہ کنت

کازانی بلوئیں جنک،
 جانشو، وکیل ء سنگ تراش
 ہمرائی ء بیانت منی
 مباسکوپ چاریں ہوری ء
 گیشینگ ء من پہ اڑیے نیاہنگال
 من اہنگال کہ زندمان ء سہریں باندا ء
 پہوش اہت ء گلئیں سوتال کُشال
 ءواہگ انت اے کہ شہام
 گول من ء، ہمزیل بیست،

ھار

کے شمشکار بیت

(چہ) کورس کورانی بے ریائی ء

ءچہ گامیشاں کہ مکلمات انت ہاراں

ماں پوج گلاں کور ء

پُرس چل (40) سال بیت آگس ء جاہاں

لب ء جہت نیگی

اوداوار ء سے است انت پتی

است ات یک برنج ء ثور گے پُرس

ماں اُردی پوڑی گریں جاہ ء

دیم وتی بانورے ء اندیم گنگ

ءپت ء مات ء آلی دگوش

انگت است انت پہ دگے دیے ء

فروع فرسخ زاد

ایران

بیلی

من شپانی هلاسی ءِ گپ ءِ کنناں
 من تہارو کیانی هلاسی ءِ گڈ ءِ
 شپ ءِ ہم هلاسی ءِ گال ءِ گشاں

منی دو ستیں بیلی، تو ہر دیں کہ کائے
 چراگے بیارگوں

ءِ یک تا کچھے ہم، کہ چائی * تہ ءِ من
 بہ گنداں گدارے ءِ نخت ءِ ندارگ

* چہ آئی

بلے مانہ

لہتیں سوہیں بو تگ ارج ما، چہ وتی ترس ء

ردی ء کلپسی ء

انول انول ء چہ اے دُمگ ء تاں آ دَر ہنگہیں

مچھد انی ہجگ ء

سک دَر ا جیں پندے بَرگ لوٹیت

ہشک ترانت پہک ہشک، ایتکیں اوباد

ورنا استالاں کہ گندانٹ ہنک دینت

ماں اے نوکیں راہ ء کشکانی سر ء

کئے بیت اول کس، تو بجش؟

کہ پہ سوپ ء ولبال بھیسہ مداریت

کے مریت چہ ما، وتی ارواہ ء بال ء چے پیر

کے دل ء زوریت وتی ء ء چنگل دنت ار زُنیں

ریک ء سرا

کہ نہ بنت زورگ ء رُوگ، کہ بارے گرا میں ہمَن ء

چو شیں پُو چیں گپ ء کم شرپی ء دی

اے هیال اول تلو سین ایت دم پہ ساهت

گوشدار، دلگوش کن ء شر چار،

ما بلے نہ، ما بلے نہ

لور کا نام ء

مروچی میں روج چے پیم دنز عن مج ء اینک انت
 ماں آزمان ء کنال انت ذبازی نو د ء حمر
 ملور انت روج کیت

او پھلکیں لور کا! پہ غم نصیباں، پہ سیہ دلاں
 گشگات تو چے چے

”مہ گندواب ء، ء چچ کن چماں“

پہل کن لور کا

دگہ لرزگ ء انت اے دمک انچوش، کہ چوماں

غرناطہ ء تی ہون

ء سوگی انت تارز سملانی

پہ مرگ ء آجوی ء تو پر بست چنہ پر ہند

چیا کہ آجوی آدمی ذات ء گلے متاہ انت

ءمرگ و اے کہ بے سمانت
 اگاں تو یک میٹے بد یستیں
 کہ آرا مہلوک دیم پہ ادیرہ ءبر ان انت
 زوت زوت ء

ءبازیں مہلوک رھسراں بے توار جلوک
 ابید چہ ارساں، آگر یوگ ءانت
 (خدا بہ بخشیت)

یہ پھلئیں لورکا، تو چون کرت ات؟
 کہ وہدے پر ینٹیں جار بڑ ہنگ گوزیں جنیناں
 گوں زہیر نالیں توار، کہ آسا لو نکے ات تھہ
 آسلیں ورنہ

ءروک ات انت انگت آئی سیر ء چراگ ماہیں
 ء آئی سالو نکئی یو پ گوں مسک ء مہلبان ات
 اولورکا! تو من ءرا بچشاء توانے انچیں پہ شاعری ء

کہ پر پہ بندہاں من گال دُڑیں پہ ”ہونی ارس“ ءِ
 موتک ءِ تئی ءِ

کہ ایر شنگ ماں شپ ءِ زر ءِ یک مسیتسی لئی !!
 کہ بُرزانت اچ مئے حَلک ءِ کَلتس مسیتسی نلاں
 ءِ سہب ءِ بانگ ءِ رادات منی پیرک ءِ چموداں
 ءِ تر اس گپت انت مرگ بانی چھے توار ءِ
 (خدا پہ بخشیت)

نوں پیرک ءِ حدّ منگ انت بس
 ماں قبر ءِ ایر انت

ءِ آئی چم وارنگ انت کر ماں
 ءِ مرگ یک بے سائیں وابے
 اولور کا! تو کہ ٹرت بے سوب مرگ پیرک ءِ
 منی پت ءِ پت، ماں حلفہ ءِ یک بز گرے ات
 کہ چاڑ کہ آئی درأت پہ گوشنگ، شدیک ءِ مہمان
 پر آئی مرگ ءِ بون ءِ گرینگ تما میں حَلک ءِ
 ءِ ار ساں آہانی بر انزیں گرم ءِ زمین پسینت

ہزار کچھ کساں ءِ بخت انت
 تاں مچھ ءِ آشت انت پہ زاری
 اولور کا! تانی لہجے ءِ شوہازات آرا
 کہ آئی پُپاں تماہ پہ تمباک ءِ بیچ نہ داشت ات
 منی اے ارواہ کہ ہنسی ءِ در چک گونگ ءِ انت
 زبہر چہ ہونانی سہری ءِ انت
 ءِ دمک ڈر ہگ ءِ انت
 کور کورانی راہد ربر
 کہ پیر زالے وت ءِ ایک کاڑے لیگگ ءِ انت
 چے پیم ورنائی کنت و اتر چہ مہپرانی سیاہ کنگ ءِ
 او مہلاں! من کہ آماچاں تہنا و اہرانی،
 زر ءِ گنو کیس
 شمار ات دستاں کن ات من ءِ جست،
 ”کہ تو چتورے؟“
 اے پیر مردک کہ پہ لٹ ءِ اوست ءِ چکرگ ءِ انت
 گھے کہ پیرک منی ہمیش انت

”لووا جہیں پت!“

”چے گے باریں، بگش منی ج!“

”بزی راے اندوہاں تو منیگاں، ترسے گار کن

مہ دے تسلّا

مہ دے دلا سا کہ من نہ لوئاں

اولور کا! اے توئے کہ مرگے راکر تگ بے سوب

پہ کشتن آتی، ترار اوہدے کُشار جاہ، بران ات انت آ

تہ تہی، ہا وہدے بے تواری چہ شاعری آ زیات وش ات

چہ تہی وتی جندے شاعری آ

اولور کا! ہیا من آ دمانے تو ان بچشاء

بدے من آ تو یک انچیں چیزے بہ بیت زہمئل پہ زندمان آ

بدنت سکینے پہ جمدے راہاں، داں منزل آ سر بخت مارا

زوالِ ءِ نوٹِ بگِ ءِ سرا

مہلاں!

ماپہ وتی کہنیں زبانِ ءِ موتک کاراں، وتی کہنیں کتابانی سرا
وتی گپِ ءِ تران، در تگلیں سواسانی سرا

مے بے عزتی ءِ دُژ منانی ہر گپ، بہتام، بے شرپی
سما ءِ مرک انت کہ پرورش کارایت

اگاں م ترس ءِ دل ءِ میاراں سزایے نیگ ءِ، بگند اں شاہ ءِ
گشاں م آرا، او شاہیں واچہ

تئی نیم ناکیں کچکاں منی پچ در تگ ات

تئی چاریانی — پتم، پونز، پاد — من ءِ ایر جیگ کن انت

ایشانی جالان مھشر وڑیں چاگرد من ءِ کنگ، ایر ماداش بجن

منی لوگ بانگ ءِ آہان ءِ جُست ءِ پُرس مُت

ءِ منی سگتانی نامِ اش نبشت انت

اوشاہیں واجہ! من شے نہ پُرو شو کیس دیوالِ عِساہگِ عِاسیگال
وتی رنجِ مہرانی در شانیِ

بلے کاسہ چُٹاں شے، چہ وتی پادِ یوٹاں منِ عِراجنگ
پہ زور انسری، واہگے عِابید گول یوٹان اش جت
اوشاہیں واجہ! منی زندِ عِواہند!
باہینگ جے دووارِ عِگشے تو

چیا کہ مے مہلوکِ عِنیمِ عِدماغ انت لگسمال
وتی زندِ عِآبندی انت، مورینکِ عِمشکانی کرِ عِ
المِ عِواجہ! بنی آدمے زندِ عِلوٹاں ابید زندگِ عِمنت کنت؟

مار ایک انچیں اوباد گے نوکیں در کار
سے نزاغتاں بخت گارِ عِگارات
سے درجگ بیت راجد پترِ عِروتگانِ عِ
سے فکرانی دُورِ عِتہ عِشت بخت آ

مار ایک نوکیں اوباد گے گوں نوکیں سچاں پکار
 مے ردیاں سرگوزمہ کنت، بے ہیلیاں بے وانگی
 بے دلگوش بے ہیل، اندیم بخت نیت
 مار اپکار انت مزل مر میں اوباد گے — بُر زادیانی
 پے بے ہڈا میں ہڈا ہاں قہرے بیت
 او منی چ! گلف و زر
 اُمیت ات شام شد لیانی و ہد
 نوکیں اوباد کہ زمزیلاں پرورش ایت
 مے مہلوک و عقل و نشہ و زیان کنت
 و در کنت مارا چہ میں و لچاں
 او منی چ!

پاک و پلگار، بے گناہ ات شام
 مے باریک و راجد پتر و چچ مہ وان ات
 چیا کہ بدال مارا ایر دست سنگ
 پے و شتی، تیجگی پوتے و چو، آپ و سر و تر پلاں

کہنیں یونانی وژادوردیگ یوتگاں
 مہوانات کدی گپ ۽ گالاں مئے
 پدالی کدی ہم مئے پدگر مہئے
 کدی مئے ہیالانی منوک مہئے
 مانادراہ ۽ زند ۽ سزاریں، زیاں یوتگاں
 بٹال داتہ ماراسیاسی نمیں لچاں
 منی ج!

توہور ۽ در ہد ۽ پادبر مش ۽ امیت ۽
 پے سنٹیں زند ۽، ودیگی ۽ تو مرات
 پروش ۽ ر اچکپر وش کنوکیں
 شہا آسر ۽ عاقبت ات مراد ۽

چارلس سیمک

یوگو سلاویہ

ٹرس

ٹرس، چوچہ یکے دومی ۽ گرو کیس نادراہمی ۽ پیم ۽
 بال کنان ۽ دمان دمان ۽ ر سیت
 چہ ایشی ۽ پیہ آئی ۽
 چہ پتھماں اندیم
 چو کہ یک ذر چکے ۽ تاک دومی تاکان ۽ مست کن انت
 وت لرزانت ۽ آہاں لرزین انت
 چارگ چارگ ۽ تیوگیس در چک او شنگی جاہ ۽ لرزایت
 گوآت بے تواریس سنیل چار، برز مشہ ہم نہ بیت

منی گہار

(مجیبی تبریزی و نامہ شاہ و تارچر سیل و بند بگے اُت)

منی گہار!

ہماو ہدء تران کن گوں من کہ استال و اب بچپ انت

منی گہار!

گوں من

بچش

و تی دل ء

گیاں

و ہدے

استال

روژناہ

بنت

تی موردانگ منی دست ء انت

ہتم ء گلاب ء پھل تاک

تئی دل ۽ ھاں انت
 مے در نیام ۽ اوشتو کیس دیوالاں
 مے چاگرد ۽ بستگیں دیوالاں چے
 گلیں گلاب ۽ زبان ۽
 ہمن ۽ سرکنت
 منی گہار!
 درپشو کیس استال
 چیزے گش انت
 توگوں مں دل ۽ گپاں کن، وہدے استال بہ وسپ انت

(۲)

بندی جاہ ۽ یک زالبولے ۽ جان
 اے ہمازالبول انت
 سکئی سارتیں آپ ۽ گورماں
 چودیوال ۽ اوشتاگک __ اوشتاگک
 چوہرف رینگک __ برف رینگک
 چھڑ ۽ ہڈ نیست

بریس من تراؤن ءبرال
 تپسیناں — تئی ملگور، تئی پتہماں، تئی سارتیں باسکاں
 تئی سینگ ء مچکے بر فال
 تئی دل ء سارتیں اُفارال

بریس، من تراگیلبان ءبرال
 اوداں کہ روج ءبر انزانہ
 ء گنداں چہ بر فال نوکیں زندے ودی یوہگ ء
 تراگپ کنگ ء، گردگ ء
 منی گمار!
 درپشو کیں استال
 چیزے عُش انت
 توگوں من وتی دل ء پپاں گواہ کن وہدیکہ استال روک بہنت۔

(۳)

تماری ءراجتا میں رنگے بہت
 اے رنگ پمازبول ء نہ انت
 کہ ماں تماری ءچو نوک رُ سگمیں در چکے ء اوشتاگ

تئی پادانی ناخن منی رو تگ انت
 اے، سپاہیگ کور انت
 تئی ناخن گوجگ بنت، من گمراں
 منی گمار!
 درپشو کیس استال
 چیزے گش انت

(۴)

وہدے کہ بیلاں من ءہال دات
 کہ پزگاں ترار آوار جگ
 من بہمتاں
 کہ لدیگ کدی ماہ ءچ گیت کنت
 وتی من گس ءیک نیستیں تے ءدیم ءاوشتا تگوں
 ءگپ ءاوں گوں تو، چو کہ
 ما آشوب ءرند ءباریگ ءایں
 مار ایک نامے گچیسی انت
 پماستیں کیفاں

دانکہ ہماچاریں سالوں شماراں کہ تو شاہِ زندانِ گوازیں گانت
 تو گشت : یک وانند ہیں بزرگے
 شر ترانت چہ ناوانند ہیں بزرگے
 من اے گپ من ات کہ یک نہ بہاؤ ہو کیس پوریا گرے
 شر ترانت چہ بہاؤ ہو کے ء

پد اماچاپ جت !

ءپہ آدر سیں و شیں روچاںھیال عمت
 کہ آروچاں ماہندگی ء ایتی عہ بدل ء
 ہوری ء شر گوازیں ت کرت انت

(۵)

مےھیالانی اوتا ک ء

شاعر ء آئی پرہند

یک — پمک یک ہنت

وانوک، نیسوک

لیبسی ء لیب آ

یک ہنت

براس ، گمارِ عبدل
 چچ ، نہسِ عبدل
 ءِ نہس ، ءِ ماس
 یک انت — پہک یک انت
 نامانی دگرد گروہگ ءِ چے بیت
 دنیا ءِ ہرچی
 آکہ شر گردیت ، آکہ لنش ایت
 دُرس یک انت
 پہ شاہِ زندانِ عبدی
 آجنگِ ءِ نامِ ءِ
 من تسلأ ءِ ہاتری ، اے گپاں ندر کناں
 آجنگِ ءِ نام
 مدام شر مسارکنت
 کاسگ چٹوک ءِ آہانی واہنداں
 اے کرد ءِ چکاس بس ایش انت : بیلاں ما
 یک ایں

روح ء بگر، ساہت ء بگر

کسانیں گلزمین ء

لہتیں مکمک دیوالاں دچار کپ انت

مدام ہر ہر ہرہ کن انت

شور کن انت

مدام گوں ہیرکار گال

نمیرانیں راجے ء پیم ء سُرو کیس بکرم در چک ء سر کپ انت

پہ دل وشی ء پتنگ در چکانی دوور دیگ ء اہوتی ہبر ء انت

روح نشت ء ترندیس گوات تاک رمچگ ء انت

ہیرہ ائی تیربال انت

چنہ کار د لگوشی لوٹ انت

ء چوں گوں پھمیانے

دنیا تر و ران انت

وہدگوزان انت،
 دہ ہزار سال ءوہد باز دراج انت

روح ءبگر، ساهت ءبگر
 چارتیاب آلاڑ ءانت، ہجر، آپ ہرم ءانت
 پنج مز نیں گلزمین لرزگ ءانت
 ہیروپ، گرند، گرندگ ءانت
 ءتمردی ءمے دیم ءکے نیت
 سوچ ات راج ءبدوہاں نوں

من

چہ آڈر سیس مردمان، کہ مناں، کہ مانیں
 گوں یکے ء ہم من تپاک کرت نہ کنناں
 آہاں مانپوشنگ من ء چوپوشاک ء
 آربادگ بو تگ انت دگہ راہانی سرا

وہدے کہ ہر چیز سمبیریت
 من ء سرپدیں مردے پیشدارگ ء
 ء آگنوک کہ آرا من وتی اندر ء جاہ داتگ
 پچمن تران کنت ء منی دپ ء کار بندایت

بازدگہ وہداں

وہدے من مزن مزنیں مردمانی نیام ء منداں
 جان کشاں

ءو بدے من چہ وت ء تمر دی ء لوٹ ء کنناں
 تے یک لگورے کہ آرا من بہ نزا تاں
 کنیت ء منی ذیل ء نا حین ایت
 ہزار کسان کسانیں ذرگانی شکل ء
 و بدے ذوالداریں لوگے ء آس جبوریت
 تے آس تو سوک ء بدل ء ، آرا من لوٹا نیں
 یک آس ماندارو کے سر ء چست کنت
 ء آ من و تاں ، من لاچاراں
 من کیے آل ، وت ء راکجام رنگ ء بچناں ؟
 من وت ء راوت ء ہوار چہ تور بچناں ؟

کلین کتاباں کہ من واناں
 آسر مستیں سر مچارانی تو سیپ ء کن انت
 چہ وت بھیسی ء سر چکاریں سر مچار
 ماں ہیا لاتاں چو کہ من و مراں بے

ءآبا سکوپ کہ آہانی تہ ءتیر جنی بیت، ہیر وپ کاہنت
 من چہ اے کاوبو ائے (Cow Boy) آل حسدیگ باں
 من ءتا نکہ ہے اسپانی سر اضدہ کنیت
 بلے و ہدیکہ من لوٹائیناں وتی پڑواہیں حستی ء
 ہما کہنگیں پڑ مرد گیس حستی دیم ءکنیت ءاوشت ایت
 ءمن کدی سر پد نبال کہ من کیاں ؟
 یا ماچنساں یا ما کئے بیاں ؟
 چیا کہ اگاں راستی من ءگوں وتی راستیں حستی ءپکار انت
 تہ من ءوتی بیگو اہی ءموہ دیگ نہ لوٹیت

و ہدے کہ من نیسگ ءاول، من باز دیراں
 ءو ہدے کہ من وا تر یں، (تہ) من پیش ءر ہادگ یو تگلوں
 من ءاے روگ دوست بیت
 بار یں گوں دگراں چوش بیت کہ نہ

آکہ منی ہمراہ بیت

اے گندگ ء کہ بازیں مردم منی ڈؤل ء انت یا کہ نہ

ء آوتی بابت ء چیزے مار انت یا کہ نہ

وہدے اے جبرڈھ ء جو انی ء تپاس بیت

تہ من گول اے گالاں وت ء راہک ہمرد کنال

چیا کہ وہدے من وتی جنجالاں پھینگ ء جمد ء کنال

تہ من وتی ” وت “ ء نہ بلکیں جغرافیہ ء ہبر ء کنال

گپ و تران

تو تجاات ے؟

من ہارانی ے و روان اتوں

من و ش گٹ اتوں

تو تجاات ے؟

من مَر کی اتوں، چہ برف ے منی دپ پُرات

منی بے تو اتوں

تو تجاات ے؟

من ہنگان اتوں و دگہ من ے ہنگان ات انت

من زندگ اتوں

من وتی پیشانی ے تنی پادانی سرا ایر کنگ لوٹیس

من ژند ے پند بو ہگ لوٹیس

توراہ و روان بیسی

منی چوں غر*، دلبر

منی چوں غر، دلبر
 ماں وتی گیاہیں گٹاں
 منی ترندیس چہہالانی
 پاہار تو دیستگ؟
 ءماں جمد ءدید وکاں
 مڑا ہیگیں مرادانی
 جار تو دیستگ

ءتو دیستگ
 ماں مڑ تگیں پھلاں
 گراں وائیں پچھند
 چون سراہوت؟

ءجھان ءچہماں

درپش زحمائی

چتور شہمات؟

آسمان دیم گورا

درپشو کیس استالان ء

چو ایر ایک ءدیستگ

چو کہ نمب چھل ءمرا

وتی نازر کیس پاداں

نازُر کی ءایر کنت

تو دیستگ مروچی

در ہو کیس کوہان ء

جنزو و کیس ژہمپان ء

تچو کیس ممان ء

بر و کیس گُرکان ء

تو دیرتگ مروچی
 آسمان ۽ ھرمی ٹگرگ
 دزبازی جمرانی
 ہاران ۽ لڈگ ۽
 آپان ۽ ملگ ۽
 ڈیسہ ۽ سر مچاران ۽
 بے ساہاں، زندگ ۽

تو دیرتگ مروچی
 چوں پہ وشدلی
 پچھند انت وتی
 ۽ بدواہ انت ارسی
 ایش انت پیداوری
 توپان ۽ ساہتانی
 پہ ڈیسہ ۽ غمیں زرد ۽

سہر چکیں زندہ
 بامِ گو اُجارت
 نوں چہ بُر زادیاں
 شہم انت گروک
 پہ اے گلزمین
 ءِ پہ ڈیسہ ءِ رکافی سرا
 سہر چکیں نازینک
 پہ وتی سری ءِ لچ
 مرچی پہر بندگ
 ککلیں مہلوک گیگ انت
 ءِ چر اہانی کار پداں
 زندیے ودی بیت

ہما کو ہی کننگاں
 کہ من نازینت اتوں

مرچی چو کہ پھل انت

منی چوں غر*، دلبر!

نوں تہ زندمانی ء

سروز ء ساز کن دلبر!

تئی ہند ء تئی سند ء

آدم ء تالیہ ء جہہ جتہ، دلبر!

منی چوں غر، دلبر!

---

* - غر، پشتو ء کوہ ء غش انت ء چوں، کوہے ء نام انت بزاں چوں کوہ ء دلبر۔

کوی شمس الرحمن

ہنگو دیش

من کایاں

کول انت من ء، کایاں پتو من الم ء

گندے من ء سک و ش بے

امباز کنے انچو من ء

چو کہ زمین آپ ء رانت

مرچی بے گوانکوں مہ جن

چچ ء نیاں من انگت ء

چچ ء میارانی تنی

نوبت نیانگک انگت ء

تنی و شبو ء و شتای ء

انگت بے پل تووتی

و شمس لسان ء موسم ء

مہر ء دریگاں کہ چچ انت

کول انت من ء کہ الم ء
 کایاں تی من گندگ ء
 مرنگ منی، راست سُشاں
 روچے مں کایاں الم ء
 روچے مں کایاں الم ء
 تی ماہیں دیم ء ہاتر ء
 ہارے کمایاں دست ء دت

ٹپ کار ی انت مے ڈوبر ء
 باز مر تگ ء باز ٹپی انت
 اے تیک و ہد ء جاور ء
 ہج عاشقی زیب نہ دنت
 باگانی بالوانی و ش ز سملی ء
 شمدیں ہیال لیگار انت پیک
 جنگ انت مے کر ء سُشاں

تیرانی زرِ مہشت و توارِ گوشاں کپیت

اے فپ و ہدے دراہنت

یک لہمکیں نیمروچے و

من کایاں جانی تنی گورا

زند و منی گلہاگ و شہو نمیں گلاب

کول و سر اوشتاں وتی

باور بکن ، باور بکن

گڈسی شاہد

کے ء شگ گڈسی بارو ٹہیں مرد.....؟

من زاناں کے ء

کے ء آئی چم کش ات انت ء کے ء

آئی داستان ء گڈ ات، کے ء

پروشت انت، منی واجہ کار

آئی نمیر انیں ___ واب

من زاناں کے ء

چیا کہ من چاروک اتاں چہ سالان آزہگ ء

چیا کہ مئے ولباں ودی بو تگ ات آ

ماکہ در اتکاں

ڈگ ء گولائی ء، سگرال ننگ ء پیش

گلزمین آئی واب ات

اوه

چہ ورناء پیشتر

کہ اینگ ات

ہون ر مچیں ٹے

چہ کستانی کانارء آہون

من زاناں کے ء

آ گڈی باروٹہ، منی واجہ کار

من زاناں کے ات آ

ہزاراں سپاں کہ درانی دپ ء، من پہ پہاڑ کاری ء اوشتات اتاں

چرائی ء چگانی سیاہی ء من آگاہ اوشتوک اتاں

من آئی تہلیں شپانی کہ تو جیل اتاں .

آدراں ڈیکی ء ہمت ء رٹنے ات.....

ء ہزاراں ہزاراں ہزاراں ساہت

آئی جان ء ماں ہاکاں ہواریں ہونانی شودوک اتاں

من زاناں کے ء

کے ءِ شُکُوتِ گُذری باروٹی میں مرد

کئے ءِ کُشتِ آرا

بچساں کے ءِ؟

(بے) کے ”کئے“ انت؟

اگاں من گُشاں کئے

تہ من بوت کناں، او منی واجہ کار

مر تگمیں شاہدے، گُذری باروٹی ءِ

تو ءِ من، او منی واجہ کار

تو ءِ من

تادیوش روزے وچ

ایرا تنگگیں بار

آآتک انت گور ء مے

ء شمشت اش

”نال کہ جمان ء شمازمہ وارات

ء نال کہ جمان ء ہلاسی ء ڈبہ شمشے کو پگان انت

اے بار چہ شمشے کو پگاں دُور کنگ بو تگ

شماچو کہ زہگ ات یا مرگ ات

گو ازی کن ات“

گلا یش بوت انت آگو ازی ء

آیاں شمشت

کہ شاعری نوک تہریں

جہدانی نام انت پہ دم کنگ ء

فرانس

پال ایڈیٹور

آجوتی

ماں اسکول ء و افو کیس زحک ء کتاب ء مرا
 در چک ء میز ء مرا ہدف تاریک ء مرا
 من نیساں تنی نام ء
 بیک ء بھگیں تاک تاک ء مرا
 ہوور کیس تاک ء مرا اباد شتابانی تاج ء سلا ء مرا
 من نیساں تنی نام ء
 ماں کوہ ء گیابان ، دشت ء لداں
 کسانى ء گل - ترانگانی مرا ، سید شپانی مرا
 یاچوا پختیں کر پاس شہمو کیس روج ء مرا
 من نیساں تنی نام ء
 سیر کھیں ڈن ء شہمب ء گرانی مرا ، بانز لانی مرا
 سہب ء کوش ، لنجیں زرانی مرا ، یو جیانی مرا

من نیساں تئی نام ء

ہمک آگہیں راہ ء شگ ء سرا، تچکھیں دگ ء سرا

چہ وتی چارھداں دراؤ کیس چار راہ ء سرا

من نیساں تئی نام ء

رو کیس چراگ ء سرا، تل تلئیں نیوگانی سرا

وتی ہو رکیس گندلانی سرا، حرصی پینگ ء سرا

آئی نالکھیں گوش، سا حریں پجگانی سرا

من نیساں تئی نام ء

دوستانی وتی سینگانی سرا، رازداریں درء تلکجہانی سرا

مرک ء پادبر مش ء د لگو شیں لنت ء سرا

من نیساں تئی نام ء

ء چہ لہزانی ذکر یں مزن مرئی ء

ھیل کناں زندمانی ء رپکاں دوہر

من تہ بس اے جہان ء تئی زانگ ء ایچگاں

بس تئی نام کنیت ماں زبان ء سرا ہر دماں

”آجوتی“

کپودر

بیا کپودر _____ او کپودر بیا ادا
 گش و تی دردانی اهو الال من ء
 رهگوزی دیستون دو مردم رهسره ء
 گون ات اش تو پک ء بیرک بچگاں
 یکے ابلکنیں
 ءدومی مُشکی میں اسپ ء سوار
 رابدگ پہ دور پاندیس منزلال
 اشتگ انت اش لوگ، چگ، جاہ ءدوار
 پهری انت آبانی ہمگنکل گشے
 مرک مال دست ءدل ء
 جسرت کرتوں کہ کجام نیم ء رو ات ؟
 دات پھو ہر دو بیناں ہوری ء

”کیودر!“

ماروئیں جنگِ پڑے

یوت انت اندیم ماں مج عود نزیہ ع

گوں ہے گپ ع عرند

یکے ابلکنیں

ع دومی مشکلی میں اسپ ع سوار

ہیا کیودر — او کیودر بیا ادا

گش وتی دردانی اھوالاں من ع

دو جنوزام رھگوزی ع دیستگوں

من ندیستگ بہہ چشمیں مردم کدی

آدوبالاد چو کہ ارساں

ڈیل آوانی گشے تاہینگ انت

ہر سات اوں من کہ کجام نیم ع روّات؟

”ماوتی جودانی شوہاز ع روّیں“

آہانی آہگ ع پید او اتر کنگ

چو کہ زومنگی من ء ہر جاہد جانت
 کپنگ انت اماں پڑے ء سر چپیں
 جون دوایر انت کاہانی سر ء
 چو گئے عیش ء نوش ء آروس ء وراک
 جون وارد زبازی ء آجاگہ ء
 کپنگ انت توپک اپتک ء سارتی ء
 بیرک اش ایر انت جہمل ء ہر سی ء
 تر اس گپنگ بلک ء
 گار انت مٹھی اسپ ہم
 بیا کپودر ___ او کپودر بیا ادا
 غش وتی دردانی احوالاں من ء

یانس رٹاس

یونان

یک ایو کیس مردے ء شپ

یک ایو کیس مردے ء لوگ ء سامان چنکس اپنک بنت
 میز۔ یک جناورے کہ چہ گھر ء نٹ انگ
 کرسی۔ یک زھگے کہ برف ء جنگل ء پنخواہ انت
 صوفہ۔ یک بزہنگیں درچکے کہ آرا زراہیں گوات ء
 یک رندے پدا منی لوگ ء پیہ گاہ ء دور داتگ

اے کلااں ابید، انوس کتے دیر پیش
 ایو کی یک بے ڈول ء پیگگیں بے تواری یے ء بدل بیت
 انچیں بے تواری کہ آمیدانی یکدارانی تہ ء
 شیشگ ء بن ء ڈول ء پیم ء انت
 کہ آئی تہ ء شما

وتی نہ وشتیں تہمیا تانی ژندی ء بار ء سبب ء
 سرجم ء گوں چنگیں سرین ء دیت کنات
 زر ء درپشو کیس، روژنائیں جملانگی

ء آہانی بلور وڑیس، جھلیں نیلی ءتہ ء

وڑوڑیس زری در چک

بے حساب گلاب رنگیں، بے کماریں ماہیگانی

آجو، بے فکر ء شریں سُر ء پُراں

ایٹکس دیراں پچار انت

کہ آخریک آسرے رست مہ کن انت

کہ آماں سگرے ء اندیم شوہاز یگ انت

یانو کیں جہانے شوہاز ء انت

باہوٹ بو تگ انت

یاو اب گندگ ء انت

چیا کہ آہانی چم ہمبھہ زیات پچ بہت

کہ پہ لا چاری بند گندگ ء کاینت

چہ گڈھی تپاس ء پریشی چ نہ مانیت

زانہ اے بس نہ انت کہ

ایشانی سُر ء پُراں ءتہ ء زیبائی است

یا بھندے

اے زیبائی اوشتے ء درو شم ء انت

وانیو ۽ رنگ

وانیو ۽ رنگ

مسی ۽ وش زیدیں ماہ ۽

یک سیاہیں مر گے ۽ وش زیمیریں توار

در چکانی سر نقش جوڑینگ ۽ انت

مہر کنوکان ۽

آلبرز دست کپتنگ انت

کہ آ سولانی سر ۽ لیب کن انت

۽ آہان ۽

چوشانتل ۽ بال دیگ ۽ ہاترا

گوات پکار انت

گورم ۽ چوکہ آسمان ۽

نیل مانگ ۽ سوڑگ سنگ

کے ہم مرک ۽ پاندارو کیس و ہد ۽ شنگ ۽

دلگوش نہ کنت

درال ڈیہانی جست

ماہرگ لوٹیں پرچے
 پہ بے تواریء چوش
 استات منء گے یک
 استات منء.....

چہ یک دےء ابیدء چہ یک تواریء ابید
 گوں سار تیں گینسار تال، ء ماوا ترا گوں
 ما پر چیادراں ڈیہہ؟

ماہرگ لوٹیں پرچے؟
 بے نامیں مرگ لوٹیں
 جنسک نہ پرچے چیہمال؟
 ماں گرانیں زنگ راہاں
 ماں ترندیں آس ء زراب ء

مادہ سمتر ء روانیں
 ماچو نہیں وازداریں
 بے بہرہ چہ گلزمین ء، زبہرہ چہ مہر ء تالماں
 ماہرگ لوٹیں پرچے؟
 امبازیں ترس ء مرک ء
 ماہر چیا درال ڈیرہ؟
 ماچو نہیں وازداریں؟

آمو سغیان

آرمینیا

چو آپ ء

چو آپ ء کہ مدام گچ ء کپ انت
 گوں سنگاں ڈیک وارت ء آہاں پرورش ایت
 ء در گنج ایت راہ ء

چو آپ ء ___ کہ جہان ء شودیت ء پکار ایت

ء در سیں چلاں رو پیت ء روت

چو آپ ء ___ (کہ) دیم پہ جملاد تھیت

ء کو چگاں سر سبز کنت

چو پیڑاپ ء در پشیت

منی اے واہگ انت کہ من ہم

بہ نایناں وتی زند ء چو آپ ء

اے زند تری یک روچے ء گیش

ہم مہ بیت

تادیوش روزے وچ

پولینڈ

دیوال

اے دیوال کہ ما

روح پہ روح

دم پہ دم

ہوری ء جوڑت انت اچ ہما جاہ ء کہ

اودال پئی نہ گواہیت بر مش ء توار

اے دیوال ء چپر وشی ء

نیست مارتوان

جند ء دستاں گولوت

تئی ء ساہ دیاں

اے حصار ء تہ ء

ہنچیں بر مٹے گمان بیت، گشتے
گردگ ء انت کسے ماں اے کر ء گوراں
نارگانی توار
گوانک پہ دز گیری ء
دانکہ اندیمی ء
ارس ہم مے تچ انت

سنیل گنگو پادیاے

آورناء من

پٹ ایت زہرگ چہ پھلنیں ورناء سہریں دیدگاں
 ہڑمانی ارواہ آئی لنتانی سراجنت انت گروک
 گند ایت و اب کہ توپکے دست ء انت من ء
 آرا کہ گنداں من ء جنء کسانى گیر کنیت
 گوں وشدلی ء، گوں وتی اکاپس بالاد ء
 تچان ء درک بندان، دیم پما دمکاں
 چہ ارسى گیس ء آسى لمبوکاں گوزان

بے وہد

آہم تچان ات چو کہ من کر تگ کسانى ء.....
 گد آئی راڑر اڑء ہون ء تر مپانی نشان

پیشانی ء تالان

نہ مَنّاتِ آئی بے سونہی
 ماں بربادیءِ آساں گندایت ولباں
 ءِ گول زور ءِ جار جنت، ”آشوب زندگ بات“
 ماں دگ ءِ دو می پہنات ءِ، من اش کُرت
 گشے جندانت منی چو گشمان
 ”آشوب زندگ بات“۔

کینتھ پچن

امریکہ

گنوکی

او منی بار یک ء دور ء مرد ماں !
 ہیا گنوکی ء مرد چچی دلجمی سہرا کنیں
 مار الویثت ر سترانی دور ء پد گیری کنگ
 داں بختدیں ما اول زند ء در و شمال
 کہ وہد ء دنزیں سر زمین
 زند ء کلات ء بے دپیں ہند یک بنت
 چہ آتوار ء بنت چکار کہ نیستی ء جارے انت
 آدر و شمال رنگے دیئت کہ مر تگلیں چیز ء سر ء
 بے گشتن ء تالان بنت

ارمان بازانت مئے دل ء
 مہر ء مراد ء لوٹ ء بو تال در پہ در
 گول پراہ ء واہد اریں دلے

ماجدت کہ داں بہ مٹن این فہس گیریں
بدیں روچانی تا مورال وتی

بے اے سر زمین ء

کو ہنگیں فکر ءھیالانی سرا

بے نامیں قبرانی سرا

کہ موکواں بستگ کڈام

داں کارمگرت ہتہماں، اہید چہ دوز ہی سیاہیں مجاں

چھ دگہ گواہی نہ دنت

جارج سیفیر لیس

یونان

مال آدینک ء

پد اہنت آزگ منی ڈوبر ء ٹپ
 ہوارہنت و ہدے منی جان ء استال
 ءو ہدیکے مہلوک ء پادانی چیر ء
 لگمال ہیت بے تواری
 مال و ہد ء زر ء سنگ اے بڈر ء و کیں
 وتی ہم ہمی ء من ء بارت تاہم
 اے زر کہ پر اہ انت ، مست انت ، گنوک انت
 ہشمن ایت کے ایشی ء را
 ہمک سہب دستال وتی مین گندان
 مال لیگار ء چلاں
 منی بے وسی ء منی بے کسی ء

ہے کار پدانت کہ
مناں یک پانی شہکیں تیارے
من گندان کہ در چکاں منی نامر ادیس سمین ء
کہ آوار جنگ دلجمی پیلوی ء
ء چکند زرتگ
اے چکند سرا بلہ نہ بیت انت
بتانی شہین ء

مڑوکانی سؤت

مے گلزمین پل ات آہاں ء مکت ننگار،
 گس اش پروشت ء جاہ اش ٹہینت لشکرانی،
 ہے گریہہ ء زاری مے ہرمان پد رنہ کنت،
 واز مندگی، دست ہندی، نہ رکین ایت مارا!

توپک ء ہمب مے زند ء گوں ہمگر نچ نہ انت،
 ماجنگانی پچر و لوٹوک نہ ایں،
 آکاینت اداپہ مے مردم کشی ء،
 غلامی ء عوش اتک کناں، چوش نہ بیت!

بیا کہ جنیں جہہ ء توپکاں زوریں،
 وتی گلزمین، کور ء نہادیاں پہاڑیں،

آزوراک مئے نُشْتَن ءَ کہ ہدوک انت ،
 (بے) مئے ہونانی بدل ءَ آہانی ہون ہم رچ انت !

کایت سر ءَ مئے پہ لشکر کشی ءَ ،
 ءَ مئے پیر کانی قبرال لکھمال کن انت آ ،
 پہ دلیری تہنگال بزوریس ءَ پتہ بد کین اش ،
 انچو کہ پیش ماگر تک گول بد و اہاں راج ءَ !

ہمک شپ ماں ساہگ ءَ در چکانی ءَ ،
 جمیت زمین مئے ، ءَ راج لائچ ایت پہ جنگ ءَ
 شہم انت بزوکانی دیدگ ماں تاموریاں ،
 چم آیانی بزاد انت شاک ءَ گند انت گنبد ،
 ماں آجوتی سوتانی زیر شل ءَ آگماں جنان ،
 پہ ڈیسہ ءَ گلے کہ ہڈ اش ءَ ہون اش چو کہ قلاتاں

ہنت دہمپان ۔

قصہ ملوری ء

مئے ڈیہہ ء

گوں مزن ملوری آوت ماں وت ء تران کن انت

پہ منی ہمبلے کہ شت ء واتر نہ بوت آ

آئی ء نام ___ ؟

مہ گر آئی نام ء

گپان ء بل کہ ماں تنگیں ڈوبر ء مہر انت

اگاں ناتہ گوات اش چوہد ال بال دنت

اے فپ انت انچیں، پہ درمان نہ بنت دُر اہ

بیلان منی ء ایتاں زبہر یں منی سولیس چاں! من باہینگگ ہمبل

میت چوش کہ آئی مانام ء شمو شیں

بے سر ء پا دیں نامانی لڑ ء، آئی نام درمیت انت

مئے دلانی فپ زمستانی ہور ء ہار اں

واب مہ کپ انت، ترس انت من ء

آئی عمر _____

آنچیں گرمے ات کہ آراہوراوں گیر نہ ات

آئی کدی ماہکانیں شپے، املے پلے و گش و

پہ دوزواہی نہ جت نازینک

پلے و کدی آئی دست سر نہ بوت انت

آئی چم کدی رھگوزی واہگے و

رند و نہ کپت انت

پہ مسکراہ ہم آئی کدی کاڑے و بو سگ نہ گپت ات دل و سیری و

تیوگیں زند و بس دووار پہ کاڑے آئی گینسارت کش ات

پلے آئی پہ نیم چمی ہم پچھے نہ جت و نہ چارات

آکد و کسان ات

کاڑ و آئی واہگ چر آئی گیش ات دزر س و

مے ڈیہ و ہمک لوگ و ہلک و آئی باہت و گپ بیت

وہدیکہ ربادگ بوت، چہ ماس و نہ گپت موکل آئی

وتی ہمبلان و ہم پچھے نہ گشت، و بیجہ کلوھے پلے دات

ترسان و رپیگی گپ ہم نہ کرت و

پہ غم جتیس مات ءروژناہے کرت انت اے دراجیس شپان ء
 کہ آنوں گوں آسمان ء، آئی چیزاں، گوں سر جاہ ء،
 گوں آئی پیتی ء، تران ء پہ منگ کہ _____

اوشپ، او استالاں، او خدا، اونوداں! زانہ شما

نہ دیستگ منی بابلی مرگ ءرا؟

آئی چم دودر پشو کیس استال،

آئی دست دو پھلدان،

آئی سینگ ماہ ء استالانی سراندی،

آئی گلگ چو کہ گوات جتیس پھل،

شما گوں انچیں رھگوڑے ء دچار کپتگ ات؟ کہ پند ء سن نہ رستگ

ء گوں وت توشگ نہ برتگ

پہ آئی گرن ء کے بیت بزنیگ

کے آئی جنجالاں بیت شریدار _____ آنا بلد، دگ

ویل پیچی، منی پیچی

اوشپ، استالاں، راہاں، حمر اں! اے مات ء سہی کن ات، گوں ما

پہ آئی دلجمی ء نیست چو ڈریں پتہ

ٹپ چہ ارساں مزن مرانت _ افسوس ءو یلان چے ہم مسترانت
 ترار است اشکنگ ء تو انانہ بیت _ پرچہ کہ تی بیج مر تگ!
 اماں!

وتی ارساں مہ کٹین

کہ ارساں ہم است انت روتگ

اے ارساں پہ ہمک ہرگاہ ء پلگار

وہدے کہ ڈگ چہ جون ء سر چک پنت ء چو تی بیج ء

رہگوزاں راھے مہ بیت انت

وتی ارساں پہک کن

پہ ہماچرو کیس درملکانی گیر آرگ ء، کتیں ار س پلگار

پہ ہماہاں کہ ساری ترا مر تگ انت

وتی ارسانی روتگاں بھگونج مکن

اے ارساں پلگار

بلکین کہ باندا ت پہ آئی ہس ء، پہ آئی برساں، پہ آئی ہیلان

اے ار س گزرہنت

ہمے باندا ت ء کتے ار س پلگار

مے ڈیسہ ء، آمنی ہمبل ء بابت ء گپ کن انت کہ شت ء و اتر نہ بوت
چوں آئی ساہ دات

چوں آئی ڈوبر ء راتیراں دُز شت ء آئی دیم ء سر ء تیر چوں وارت
منت واراں سر جمی ء جُست مہ گر

من آئی ٹپان ء دیسنگ، آئی ٹپانی درو شم ہم دیسنگ
بلے من پہ اے دگہ زھگاں ملوراں

ء پمازا البولاں کہ وتی زھگانی موٹلاں تیلانک دیان انت
گہمیں ہمبلاں! مہ پول ات کہ آکدی و اتریت
پہ جُست ء ہمبکہ باز انت کہ

مہلوک کدیں پہ آئی شوہازگ ء در کپ انت؟
کدیں چست بنت؟

پہ ڈر ساں یک وڑیں روچ

ماناروائیں حاکمِ عدلِ عکاثرِ عہ نہ جناں

مایوسِ عہیز کارانی دلاں کاری کنناں

میوسِ عہ اول چہمشانک

عہ غریبیِ عہ دومی

مارازانگ لوہیت کہ اشانِ عہ چوں پہمازگ بیت

من ایوبکِ عہ پہ مہرِ عہ زہر در شانناں

اگاں من زہرِ عہ لگہمالِ عہ مت نہ کنناں

عہ آہاں، کہ آہاں منِ عہ راچہ وتی گندہ کاریاں نہ وشئیِ عہ زانت بچشا تگ

(۲)

یک کسانیں بالی مرگے پراہِ عہ شاہگانیں آسمانِ عہ بال کنت

روچِ عہ ربا نزل کجا است ؟

(۳)

آئی کندگ ہمَن ات
 پسنی ہاترا آلونچ بو تگ ات
 آچو جنگلے ءِ ڈؤل ءِ ات
 ذالبولانی چمچی یے وڑا
 پسنی ہاترا آئیمنا کیانی دیم ءِ دیوال ات
 نا انصافی ءِ دیم ءِ اسپر ات
 نا انصافی ہر گجاوتی نشان ءِ ایر کنت
 نا انصافی بزگ ءِ سرا
 مزن مرءِ گنو کیس مرادانی سرا ہیڑاب کنت
 آروچے زانت کہ راج ءِ واہگ چوں توپان بنت
 من آرا کندگ ءِ دیستگ
 وتی ہون، وتی ہیر دروشمی ءِ تہ ءِ
 وتی جنجال ءِ زور انسری ءِ تہ ءِ
 آپو کیس کندگ ءِ سر اکند
 زندمان ءِ کندگ ءِ چہ آئی چیزے ودی بو ہگ ءِ انت

مُبل مکن و تاک ء

گوں مر تگیں مرد ء وہدے روئے توگپ ء

مکن مُبل و تاک ء وتی تو

کہ بلکن پیداک انت آپشتر ء

ء ولماگ انت آگ ء تی و تاک ء

روک کنت آسے آھاتراتی

دل ء راتی دنت روژناھی یے آ

ءواتری ء تی

جھلم کنت وٹ ء چراگ ء ، و تاک ء دپ ء تی

چہ تی شوہازگ ء پیش

آتاں دیر ء در چکانی چیر ء

اشکنت تواراں

چارایت مرگاں پہ برز بال ء

مار

منی ایو کی یک شیمازیں مارے
 نہ داریت زبانی، نہ بر مشء توارے
 اگال بییت اے مارو ابء تیء
 چہ ٹرسء پیمء زبان گنگ بییت تی
 منی ہمبل انت اے
 گسء اندوہاں ایشر ادر دواتگ
 اے لوٹیت کہ نون شے ہاتراہم
 چو مہکانء شہمء، بییت لہم لہمء
 گشء تی بہ جتیزیت پہ وش وشء
 بدنت ترأس ولباں
 ہماو اب کہ آسء لبوکء پیمء
 گشے سہمیں پھل انت

گلزمین و پہوال

شما چو کہ زومرات، منی بر اتاں
 شما بے دلیں تہارو کیاں جہہ مند
 چو کہ یک زوے
 شما کہ جنجنگ ات، منی بر اتاں
 مدام وتی بانزلاں تا پینان
 شما چو کہ تیاب دپ و کرکینک ات
 چو کرکینک و ہا کانی ڈؤل و بند
 و شما یشم ناک ات، منی بر اتاں
 چو آس شانیں کوھے و ڈؤل و

یکے نہ

پنج نہ

شما بے حساب ات، بدبختی و
 شما چو کہ میشت ات، منی بر اوراں

وہدیے شپانک وئی لٹ ء راشانیت
 دمان ء گوں رگ ء شامہور کپ ات
 ء تچ ات چوں بے غمی ء ، پہ سُشار جاہ ء
 منی ہیال ء ، شامگلز مین ء پہوال ترس مہلوک ات
 پہوال تر ، چہ ہاما ہیگ ء
 کہ آچھر تیاب ء آپ ء نہ گندیت
 ء اے جمان زور آوری
 شے منت وارانٹ
 اگاں مانہ و شیں ، دم بُر مگین ایں ، اگاں ما
 چہ ہوناں لپ ء لگاریں
 ء اگاں مانگت ء گیش زور اکی سگ ات ، لتارگ ہیں چوانگور کہ پہ شراب ء
 ردی شے و وئی انت
 من گوں دلجمی ء سدی ، چہ وئی شمگ ء گشت کنناں
 کہ گیشتریں ردی منی دوستیں بر اتاں شمیگ انت

بر تولت بر سخت

جرمن

پہیند ۽ نیم سونیں شال ۽ پرہند

وہدے کہ مے شال نیم سون بوت
 تو تچان ۽ کائے ۽ گشے؛ چو بوت نہ کنت
 تی مکک ہمک پیم ۽ کنگلی انت
 تو گوں چاڑ کھی وتی واہندانی گوراروے
 تانکہ ودار مارا سار تین ایت
 ۽ تو گوں سوب ۽ واترے
 پیہدار! تو بہتا چے کٹ اتگ
 یک کسانیں پیہندے _____
 خر، اے یک پیہندے، سک خر
 بے شال ۽ جند کجا انت؟

وہدے کہ ماچہ گون ۽ زار جت
 تو تچان ۽ کائے ۽ گشے؛ چو بوت نہ کنت
 تی مکک ہمک پیم ۽ کنگلی انت

تانکہ ماگرون ء چنگ، وداریں
 ء تو گوں سوب ء و اترے
 پیشدار! تو ہما چے کٹ اگ
 یک نانی چنڈے _____
 شر، اے نانی چنڈے، سک شر
 بے تیو گیس نان کجا انت؟
 مار اپنیدن اں چے گیش پکار انت
 مار اشال ء جنداوں لوٹ ایت
 مانانی چنڈے ء چے گیش لوٹیں
 ماسر جمیں نان ء لوٹیں
 مار اسر جمیں کار جا ہے گوں از باباں پکار انت
 ء ڈیسہ ء وت واجہی ہم مالوٹیں
 بے تو
 مارا چے دات کن ء؟

مارگ

بزگر چه کار ءوتی گساں و اتریو ہان انت
 آیانی دیم ء سر اپیری ء موتک نبشتگ
 آیانی ننگار ء آیانی نیوگ
 آدینک انت، رنج ء اندوہانی
 ءو دیم چه ارساں، زرد چو شیرگ
 آیانی سر جہمل، پدرد ء روان انت
 آیانی ارواہ دلپروش
 آیانی کیسگ ہو رک ء حالگ
 آ۔ انچو کہ اشانی کش ء گوزانت
 کہ روج چو شہد میں ایتے
 پہ آہاں شہم بہر کنت
 اے گوں دم بر تگلیں گاماں، چندگ چندگ ء

وتی لوگاں روان انت
 یک سر پچیں ”گھی“ یے آہانی کرے گوزیت
 کہ آئی تہ انت واجہ بانک
 گوں سہت دنان انت
 انچو کہ اے گوزانت
 بز گر چو مدام عوڑا
 لگوری ءبر انزگپت
 ”زندگی ہمیش انت“؟
 ماگندیم ہشاں
 ءایش اش ورا انت

واسکو پویا

یوگو سلاویہ

لچھے

راہِ در چکانی
اے سبزیں شاہِ مثال
توار جن انت

ہیگاہ، ماراوتی امبازانی حصارِ
یک انجیں راہے سر ابران انت
کہ آئی سر پدانی نشان نہ مان انت
چہ بندیں تلکجہاں دسمتر
ہور

کو نڈاں کپ ایت
ہبیلی چہ وتی دراں در
ماراچہ پشتِ چار ایت
چار راہانی سر

روحِ عبرِ مشِ انت

مئے تالہ ہوں ریحِ انت

اگاں منِ وتی سرءِ سُریناں

تہ روحِ چہِ وتی

در چکِ ءِ شاہِ ءِ کپِ ایت

تو وتی پچھند ان ءِ

منی دستانی دل ءِ قبرِ گریگ

من آیاں چوں زندگِ کناں

گرانِ گرانِ ترانِ انت

کسے آئی بانزِ لاں بند ان انت

تو وتی چہماں پیچ کن، بیکجہد، ءِ حجِ مہِ غُش

من ءِ چیرِ بدئے، اندیم کن

شپِ من ءِ شوہازگِ ءِ انت

راہِ ءِ گڈِ سرا

یکِ در چکے سگریٹِ روکِ کنت

تئی چہماں ابید
 مئے کوریں گس ۽ تہ ۽
 آسمان گندگ نہ بیت
 تئی پچھندال ابید
 منی چہمانی دیم ۽ اوشتو کیس دیوال
 کدی نہ کپ انت
 تئی بلبالاں ابید
 پید ۽ در چک
 مئے پیرشاہ ۽ را
 کدی نہ گوازین انت
 تئی دلگوش ۽ دمک
 کدی نہ محٹ انت
 تئی چہمانی وش زیریں مرگ
 کدی زربار ۽ بال نہ کن انت
 تئی سینگ ۽ تہ ۽
 در ہو کیس در چکانی

تاک کدی نہ کپ انت
 تی گپانی آسمان ء
 روج کدی برکت نہ بیت

مے روج یک تازگیں سر ڈپے انت
 دو بہر ال بہر
 من ترا گنداں

تو من ء دیست نہ کن ءے
 یک کوریں روچے مے نیام ء انت

ٹیڑھیانی سر ء، پدیا نکانی سر ء
 مے امبازانی تلوس ژندان
 تو من ء توار کن ءے

من تی توار ء اشکت نہ کنناں
 یک گریں گواتے مے نیام ء انت
 چیز سمبھیو کیس جاہ ء، ایریں چیزانی نیام ء
 منی لٹپ

تتی چھند ء شوہازانت

دورا ہے ء سر ء مئے دروت

گار یو تگ أنت

من وتی دست ء

تتی دست ء دیاں

توایشی ء مارات نہ کنئے

آسمان دیم گور اتر اوتی مگر تگ

ماں گگاں

تتی ارس

منی چہماں شوہازانت

بیگاہ ء و بد ء

منی مر تگمیں روج گوں تنی مر تگمیں روج ء دُچار کپ ایت

بس ولبانی تہ ء

مایک ملے ء گردگ ء آں

گشگِ ءِ تہر

من واب ءِ دیت

من یک پر ائمری اسکولے ءِ جماعتے ءِ نشترکاں

ءِ یک سیاہگے نویگ ءِ آل

من چه استاد ءِ جُست گیت، ”گشگِ ءِ تہر یں ذؤل کجام انت“؟

”اے بازگران انت“۔ چه وتی چشمک ءِ شیشگانی کش ءِ آئی چارات

استاد ءِ گُشت

”من ترا یک قصبے گوش داریناں“

وہدے کہ یک لوگے ءِ پچھے پیدا بیت دُر سیں کُلم گل بیت

وہدے زہگ ماہے ءِ بیت تہ آراہمک مہمان ءِ پیشدار انت

الم ءِ آہانی واہگ انت کہ گلاہگ بیت

چاروکیں یک مردے گُشیت ”اے میگے بیت“

گڈاے مردے منت گرگ بیت

دگہ مردے گُشیت ”اے افرے بیت“

پرے مردے گھنٹن ء ہم آبا ز منت وار بنت
 دگہ مردے گھیت۔ ”اے زھگ مریت“
 اے مرد ء راؤر سیں کلم جنت ء ہون شہم کنت
 اے و پد ء راست انت کہ زھگ مریت ء
 اے البہ دروگ بوت کنت کہ آئیے یا افرے بیت
 بے دروگ بندگ ء منت واری ء راست گنگ ء
 سز ء حق داری بیت..... تو.....

”واجہ نہ من دروگ بندگ لوٹیں ء نا من ء لٹ ء جاگہ است“
 ”تہ من ء چے گنگ لوٹ ایت؟“

تو بگش۔ ”آہ۔ زھگ ء ہمگ ء پچار _____ منی گپ.....“

اوہ..... منی..... اوہو..... ہاہا..... ہی ہی.....“

ساہگ

اگاں مارا دنیا راج دیگی نہ انت
 تہ ماپر چہ ودی بو تگاں
 نارا آ عزت نہ لوٹ ایت
 کہ آمر نیں مردمانی ناماں سمبہین ایت
 مارا زبولانی ہما شریں عقل لوٹ ایت
 کہ آہند یک ء مہر گاں کماہان ء
 مئے گلزمین ء زیبائی ء بہ ودین انت
 مارا ہما دستانی درو شم پکار انت
 کہ آوار ء سکین ء بے جانیں چڑھاں جانے بہ دنت
 مارا آہزن نامی پکار نہ انت کہ
 آنام گپت ء مز نیں مردمانی ناماں ہوار انت
 یک اوبادے ء مینہ واری ہما باز انت
 مارا کوئیو پنے ڈو لیس بان بند لوٹ ایت

کہ آئی چہ بے لہزہ بے جانیں سڑگاں
 مئے دل چہ وشیء سرشان کرت انت
 مارا سٹر مینوآء ہما بنزل پکار انت
 کہ آہاں چہ توارء تیز ترء بال عمت
 ء ابلقان ء سر لبال کنو کیس
 وقاباں چے گیش مزن مرات
 یک اوبادے ء منہ واری پماباز انت
 ء پہ ہے ہاتر اماوتی یک نمیر انیں وابے ء
 راست ء درو شم ء دیگ لوٹاں
 گندیم ء ڈگار ء سر اذر ہد بند و کیس ہور ء ڈول ء بے
 گرم ء ندتی، وش تا میں نان ء ڈول ء بے
 آکس کہ جنجالان انت، ما آہاں چہ درد ء رکینگ لوٹاں
 ویراناں بشت ء بشار ء لائق کن ات
 کلیم جراثیماں عیش ات

ءچہ کسانیں ایشمال
 لکھال، کروڑال رُژن پیدا کن ات
 بیات کہ نمیرانیں ولان ءراست ءدروشم دئیں
 ءو بدے پدا کہ ما مریں
 نہ پدا مارا ماں زمین ءمز نمیں مردمانی کش ء
 نکل بوبگ ءحق رس ایت

گیا ننگ نام

دیت نام

منی مکہیں گلزمین

آوہداں کہ من کسان اتاں ۽ روچے دوہر اسکول ۽ شتاں
 من ۽ وتی مکہیں گلزمین دوست اتاں — ہرچی کہ من آئی بابت ۽ کتاباں چے
 دربر تگ اتاں

”کے گنہیت، شپانک ۽ زندبد نخت انت“۔

واب گندایت بالی مرگانی و شیں سوتانی کہ آسمان ۽ دیم گوراپہ ز تسملی

مدام چہ وانگ جاہ ۽ جستاں

تلاوگ ۽ کش ۽ پرتونک گرگ ۽ ہب ۽

آخر کہ ماس ۽ دیت

پنچش کہ ترندیں شتاں من ۽ امبازاں زرت

منی ارس رچان اتاں انت : ہی : ہی : ہی : !.....

کسانیں جنک چہ دومی دریگ ۽

من ۽ چارگ ۽ ات ۽ دل ۽ کندگ ۽ ات — اوہ اے چے کارایت ؟

پدا آشوب ۽ سرچست مکت

۽ نہ کھو کیس جنگ بناوت

منی مکہتیں گلزمین ء راجوریں بدال کمت لکھمال
 وتی ماس یلدا ت ء بو تاں من یاگی
 کسانیں جنک ہما دومی در یگ ء _ کے بخت باور؟
 گوں من مڑوکانی ٹولی یے ء دُچار کپت
 آروچ ء مایکے دومی ء رادیت، ہم آئی کنڈات دل ء
 آئی چم چو بادام، پداسیہ _ مہر کرزوک ء راست!
 بے مارا مڑگی ات، ء دگہ ترانے ء موہ نیست ات
 وہدے کہ مے ٹولی گوست، مں ترینت چگ .....
 آسمان ہور گو ارگ ء ات
 دل منی تپس ات، نزا ناں چے ء؟

وہدے کہ ایمنی ء حمر ساچان بوت انت، من و اترا تاں
 ہما اسکول، ہما ننگار، ہما کانڈیل
 دومی بر ء ما پدا پ کپتیں یک دومی ء
 گڈات ءوت ء ر اندیم کمتے
 کنڈات، وہدے کہ من مڑت ہلوت

”تو آروس کر تگ“ — ”اے باز گران انت پہ گشتن ء، برات!“

لرزان، آئی داستان کرتوں میں دستاں

ءیل گرت ءے، یل گرت ءے سیکھ منی دست ء.....

مرچی آئی بابت ء من اشنگ

چتوریں بیگیں خیالے، پداہم اے راست انت

آیاں جنک تیر باران گت، ءشت ء دور چگل دات

پرچہ؟

آگشت — ”بارو ٹھی، آئی گناہ انت“

منی دل ء پاباری ارس بران انت، من نیم ساہوں

من ء زمانگے مکہیں گلزمین دوست ات

پہ آئی مرگان ء پرتو نکاں

پہ ہمارو چاں کہ من جستاں چہ وانگ ء

ءماس ء من ء جت

نوں من ء آئی ہمک رو تگ دوست انت کہ آئی ڈگار ء کپتگ

کہ اے ڈگار ء سرا، آجنگ ء جون ء ہون کپتگ انت

کہ آئی مہرانی من گنو کوں

مَرک

کلتیں چیز دُور اُنت

زِرْعِ آسماں دُور اُنت

اے پیم مئے رند گیریں ہما دُر سیں روچ ہم

آبندن، کہ مارا ہما ئی شہماز اُنت، روژنا ئیں استال

ماس ء جنیں زہگ..... دُر ہیں چیز دُور اُنت

بس ایوک ء مَرک اُنت _ مدام پد رِع

ہر شہمگ ء _ ہر ساہت ء ء نزیک گُورا

بز یں جحمر، سیاہیں شپ ء توپانیں ہیر وپ

بز یں جحمر، سیاہیں شپ ء توپانیں ہیر وپ گواہ انت
 کہ وتی پر شنگیں بوجی ء رامن چولانی باہوٹ گر تگ
 منی رند پدانی چارگ ء جحمرانی تہ ء گزند ترذانت
 ء منی شبن ء ویر انگلیں رھسراں نوکیں ہر مدام مدام چوک جنت
 چہ منی مودگاں غریبانی قبر ء سرانی چراگ پدازند ء دم ء زور انت
 ء من چوچمک ء وڑاہمک لوگ ء آسے جمبور کنان ء رواں
 نوکیں زند چو فرات ء چولانی وڑاہر بندایت
 بلے آئی تباب پہ قربانیاں ڈکالی انت
 زرد ء لشکر در ہد در ہدی کایت
 ء من چو عباس ء ہمداریا ء وتی تہ ء دُر اہی ء سر کنگ ء رواناں
 و ہدے کہ فرعونے، موسے ء النجمال کنگ ء رواں بیت
 تہ من نیل ء ہارباں ء آیاں اوگاراں

وہدے نمرود سے، ابرہیم سے، حق و توار و گٹ بگر بخت

تہ من آس و زراہیں کناں باگ و بوستان

بزس حمر، سیاہیں شپ و توپانیں ہیر و پ گواہ انت

کہ وتی پد شنگمیں یو جی ورا من چولانی باہوٹ کرنگ

وتی نرس و لرزیں وطن ورا من مڑاہ و سبق و دیاں

و پیراں سری و مدام نوجوانی و جو شاں و دی من کناں

منی سر مچاری بے سوب کنت توپاناں چہ روژنایاں

نوکیس زندہ و رھگوز چہ ہے راہ و گوزانت

چہ ہے اُمیت و من اے کنگمیں راہانی سرا

وتی ایمنی، فکر، جان و مال و باہنگ و سر گراں

وہدے کہ آیو کیں و ہد و بیگاھے آجوی ہیرک و بُر ز کناں بنیت ادا

تہ بیلاں، گدارے شہا آسمان و پچارات

من شمار استالانی مجلس و گندگ و کایاں

بزس حمر، سیاہیں شپ، توپانیں ہیر و پ گواہ انت

کہ وتی پد شنگمیں یو جی ورا من چولانی باہوٹ کرنگ

بے کماری

ایش انت منی نبشہ کنگ ء میز ء کلیت

ء ایش انت کا گد چکاریں دراز ء کلیت

اے کا گدانی ء منی سیا بگ انت

ء ایشانی ء آبانی بدل

چہ من ء رند پہ آہو کافی حاترا

درجہں حال احوال سرجم انت

ء درسیں حساب ء کتاب انت برور

اگال کسے ء پہ سر کپتسی ء

اے تاکانی توک ء

منی کہ مٹگیں بے تا میں زندماں رسیت

یہ آ آرا الم

ماں آ کوٹ ء توک ء دوہر بدنت

تلا رانی عکس

۱

بؤ — من آئی عرازاناں
 منی بازو ہد آئی ہمرائی ء گوست
 ء تنگہ تلا رگو نگمیں جان آئی
 کہ دم ہر نگمیں مردے ات آنچیں
 وتی جان ء، آراوتی مات، پت، پت، برات زتک،
 ذلمات، وتی گس، وتی مرگ
 ءیل دیگی ات انت آرا کتاب نیم پچیں ہم
 آہاں، آرا گس ء چے ذر ء گوانک جت
 چٹھرت و ہدے آئی گس ء ذر
 تہ زور اکاں آئی عرا آوار جت
 ء جت اش بے کساس، بے حساب، بے گمان
 آئی ہونانی ترینزک ماں اسپین ء اگلی، فرانس ء

ۛ ڈنمارک کپت انت
 تہ اے پیام امرت
 دووار ۛ نہ دیت آئی ۛ راکدی من
 ۛ نے کہ من اشکت آئی تو ار ہم
 پدا ۛ نچیں وہدے
 ماں ہیر وپی سیاہیں شپے ۛ
 کہ برف وہدے کوہانی ٹل ۛ وتی ساہگ ۛ دور دیان ات
 من دیت دور آرا کہ اسپ ۛ سوار ات
 منی دوستیں ہمبل کہ گوناپ آئی تلاران نقش ات
 ۛ آئی ڈیل ۛ بساں بوت مستیں رگامانی تو جیل بے سولی ۛ
 آئی گین ۛ ٹرندیں نپس
 مرک ۛ ڈاوات پمہاں کہ دزگیر ات انت
 چار پدا ات درال ڈیکی ۛ آمر ۛ
 ہما سنگیں گوناپ ۛ واہندانت ڈیرہ ۛ وتی

چہ وہدیکہ زندان ء بند یگاں من

چہ وہدے کہ زندان ء بند یگاں من
 زمین دہ برال روج ء چاگرد ء گشت
 اگاں توبہ پرسے، زمین ء، گشت،
 ”گشت چ نہ بیت“

چہ وہدے پر اہیں زر ء یک دے
 اگاں تو من ء جُست گئے، من گشتاں
 منی زند ء دہ سال گوستگ بزاں

چہ وہدے کہ زندان ء بند یگاں من
 من ء ہست ات یک پنسلے گوئد کیں
 من کار بست یک پنسلے آرا
 اگاں توبہ پرسے چما پنسلے، آشتیت،

”منی پیلوں زند“

اگاں تو من ء جُست گری، من گشاں

”بس یک پیچے“

آ عثمان کہ آراپہ کُشتنئے ء سز ابو تگات

مں بو تاں شروعات ء و ہدیکہ بند گی اداں

رسات آجوی آراہت سالال رند

دری زند ء تامئے چشمات مدتے

ء پد اکاچاکی بہتام ء بندی کنگ بوت

ء کیز ء چے چٹات آ شش ماہ ء رند

ذی من ء ہال دات اش کہ عثمان ء آروس کنگ

ء مال اے بہار ء ایک زھگے ء پنس بیت

ء پد!.....

زھگ رُست ء مزن بوت

چے وہدے کہ زندان ء بند یگاں من
 دارگ انت آوتی سالروچ ء دہیں
 ماں ہماروچ ء کہ بوت انت اسپانی ٹرگ و دی
 کر زات انت آہانی بارگ ء در اجمیں پاد
 نوں تہ الم وقاب شیلین ر ہوار بنت گرز ہبریں
 درک بند انت گوں راناں بزیں الم ء
 سبز انت زیتون ء شاہز ہما جاو ر ء
 چو کہ رُدگ ء ات انت
 حال دات اش من ء کہ ماں شہر ء تہ ء ، بو تگ انت جوڑ
 نوکیں دگہ باد گیر

چے وہدے کہ زندان ء بند یگاں من
 ء منی گس ، منی کہول
 نوں نشنگ انت انخشیں جاھے ء
 کہ گوں من آجاہ زانگ نہ بیت
 انچیں نو کے گے من ند یسنگ کدی
 نان ہم چو کہ نوک ٹرگیں کر پاسے ات

چے وہدے کہ زندان ء بند یگاں من
 بہر یوت انت رند ء نان ء ورگ
 ء اداں ماں اے بند یگی ء جاور ء
 یک ء دومی ء بندی کش انت دائم ء
 نانے ء حاترا، سر نگلیں نانے ء
 نوں تہ کتیں بے حال ادے گہتر انت
 نان کہ مارا سیت، پیمک بے لذت انت

چے وہدے کہ زندان ء بند یگاں من
 گیدی ء لام * دومی نہ یوت ات پنا
 ذخا ء بند یانی دوار ء بے
 نوکیں تندورگیس ء نہ دیست ات کس ء
 ڈالرا امریکہ ء ہم انگت ء چو کہ مستاگ گرانٹ
 پدگے لامے ء
 روج انگت بے بر مش دنت شرتریں پیسے ء

چے وہدے کہ زندان ۽ ہندیگاں
 چہ ہماروچ ۽
 مہلوک مے چست بوت انت
 وتی جند ۽ سر ۽ شکانی زور ۽
 زمین دہ براں روج ۽ چاگرد ۽ نشت
 من بے گوں ہماسر جمیں واہگاں
 انگت ۽ ہم ہماروچ ۽ گیاں کناں
 کہ من دہ سال پیشتر نشت انت ۽ نشت انت
 پہ راج ۽ وتی
 بے کسات ات شما
 چو کہ مورینک ماں جلجہ ۽
 یا کہ ماہیک زر ۽
 مرگ ماں آسمان
 تو لگورے کہ شیر
 جٹ یا زانکار

یا کہ زوال کارے ئے
زندہ مان انت اے احوال، اے کارپد
شاعری ۽ تہ ۽، دپترانی تہ ۽
منگم گپ
ایٹکی ۽، چو کہ منی کیز ۽ سالان دہیں
بے بنیں ترانگے ، تو و گیر اش میار!

Second World War *

نکاراگوا

ریکارڈو موریلز

زوراکى ۽ پرورش

وہدے کہ ٹک دنت روج

زوراکى بيت گمسار

تتى مھر کم نہ تريت؟

چه کدہیں تتى چتھاں آشہم پد ر ۽ بيت؟

کہ مړچى گندگ ۽ کئيت!

دیم ۽ بروت زمانگ

۽ بلکئیں من بچنداں مہراں پہ ایمنی ۽

آوہد ۽ ہم ترا را بيت مہر گوں من کہ نہ؟

آوہد ۽ ہمنیادی دوست بيت ترا — کہ ناں؟

آوہد ۽ گلا شگئیں ماگیر آرت کنئیں کہ ناں؟

۽ چه مړوچى ۽ زیات گندیس ماواب و شئیں؟

ہیا کہ رؤیس ماں باگ ۽

یک سار تیں ساہگے ء چار گپ جنیں من ء تو

بہ اشکن منی تو سوتاں

(ء) چہ و تاک ء سنیل کن

وہدے کہ من ڈگار ء، ڈرگٹ باں پہ کار ء

وہدے کہ توبہ لوٹے، گوازی بجن گوں زہگاں

بیچارگت کنیں ما استالی تر ء گرد ء

ہم بابت ء، بہ لوٹے

ماہت کنیں دل ء و ش گوں شاعری ء سازاں

یا ما پہ تر ء گرد ء یک موکلے ء روج ء

ہم شت کنیں پہ ہندے

یا زردیں دیگرے ء گرم گرمیں ریک ء مزگ

تو جیل بوت کنت ہم

گوں مہلاں شپانی پاساں پہ مجلسے ء، ہم نندے

نیاد و ش انت

ماونت کنیں کتاباں

زانے ترسیت زندے ، پراہیں تکانی تامء
ہم چشت عمت کنیں ما

مادیت کنیں پہ بدلی دنیا چست ایراں
ماں ہر سبہ جمان ء و ہدے کہ بام ساریت
تنی مہر بیت ہما پیم ؟

ء بے منی تو بلی ؟

تنی پتہ ء و دار یگ .....

بیا تو بچند ء گوش دار _ تیرانی اے تو ارء

اوہ _ من شتاں کہ انگت باز کار است من ء

گیدی اور کینوک

شادورے چے پیداک ات
 شمارا دوری ءے چے غم
 نہ انت اے ہون منت وار جمان ء سیم سرانی پاسپانی ء
 پداہم آبلے نازیگی وش سٹ انت
 تو ہتمن یک شے، یک ساتے، روچے
 کن ءے امباز مرک ءرا
 بے کے زانت کہ اے مرک کجام ہند ء ترا
 چامپ ایت
 کجام شرء، کجام کلگ، کجام ہلک ء،
 کجام رھر، کجام ڈگ ء
 ء کے زانت آکجام ڈیہ بہ بیت
 کسانیں، مز نہیں، پراہیں یا کہ تنگیں،
 دیارے بیت
 جمان ء نقشہ ءباریں ودی بو تگ یا انگت نہ

بنی آدم تما میں، آدم و بادگ انت تہنا
 ایک ہنڈالے و روتگ، کہ گندانت و اب
 یک یم

شمے نام و نزان ت کسے، شمے ڈیرہ و زبان دگرے
 پلے راستیں ہبر ایش انت ماں اے جاہ و شتا
 کہ استگ ات

یک ڈیپے ایش انچیں کہ نہ ات زہکار شتا چائی
 آدیوال و شمارنگ و نزان ات کہ
 پر آئی پاسانی و شمالانک بسنگ پہ جنگ و
 و نوں پہ دانگی و اب ات ہما ڈیرہ و

شامیلاں

سنگ ہاکاں شمار اپیک اندیم
 ہماہاک کہ شمار امبرات گوں آئی
 اے ڈیرہ و اے زمین، اے ہاک

شمار اچنکر ردوست انت

(درا جیں پر بندے و کسانیں بہرے)

م-ش

لبنان

وتی ماتیں وطن ء نام ء

من ترا شوہازاں او ماتیں وطن

ماں ہمک ہند ء

تجو کیس کور ء

ء در چکانی بہاری ساہگ ء

سبزیں جمپانی سرا

من ترا شوہاز کنناں

پھلانی تہ ء

در ستیں عبات جاہاں

ماں نیکیں دلانی در بیگال

زیتون ء در چکانی تہ ء

ماں بے تواری ء شپ ء

من ترا شوہاز کنناں

او منی ماتیں وطن

من ترا در گجیاں

وہدے سر مچار جہد انی نازینک ء جن انت

آکہ ہماہانی جند ء تب ء نازینک بنت

وہدے آشوب ماں جہان ء گس گس ء تالاں بیت

وہدے کہ شتکی ، دروہ بازی گار بیت

من ترا در گجیاں

وہدے وتی تالیہ ء واہند بیت وت آستمان

ء گلزمین چہ ہون ء رنگ ء سہر بیت

من ترا شوہاز کنناں

ء _____ تو منی ہے

ایڈتھ سو جرگراں

سوئڈن

مہر

منی ارواہ سبکیں آزمانی رنگ ء پو شا کے
 کہ من آراتیاب کر ء تلارے ء سرا اشتگ
 من مادر ذات، برہنگ، یو توں رها دگ
 چو کہ زالبولے
 ء چو جنیس آدم ء نشتوں تی نز ء
 من گیت پھلانی و شیں بو، ء کدھ تنگ ات انت
 سارتیں
 دل ء ات تی کہ من شر رنگ ء انچیں گوہرے آل
 کہ مدام ولباں وتی دی سنگ

شمشت اوں من وتی ہرچی، وتی ڈیہہ ء کسانی ہم
 تی امبازاں بند یگاں من زانتگ چوش
 پہ پچھندی تو آدیئے شمارات ہم ء گشت کہ

”وت ۛ را گند“

ۛ من دیست انت وتی دمُبر تگلیس کوپگ ہماسہت ۛ
 کہ زیبائی منی ناڈراہ ات ۛ ایشی ابید نیست ات
 دگہ ہج ہم مرادے کہ بہاں اندیم
 اوہ — من ۛ بند یگ بکن انچوش حصاراں باسکافی کہ
 دگہ چیز ۛ میت حاجت من ۛ تاں زندمانی ۛ

اُستمانِ عِروچ

منی راجِ عبد و اہانِ غُش ات چوش
 کہ شاد لُجم ہے
 پہ شائستن منی سو بے نہ بیت
 اے راہ کہ من در چنگِ اہر ہاد گوں
 سازانت اچ من رند ہم راج د پترال
 بازیں دگہ اوبادگ مئے ہم بے کساس
 آہاں دیت اے دیرواں
 من زندگ ماناں تاابد
 ءچہ ٹپاں تچ انت مہرانی شہو شکتیں
 راج ء منی مہرانت ءھب انت ٹپ منی
 اے ہما مہرانت کہ چہ راج د پترال تاک تاک
 ءچنڈ چنڈاں اش عمت انت

مرچی جازء تو بگش

کہ نہ انت گیگ ء منی ٹپ اول جازمی ء

کہ اچ منی ٹپاں، منی بیل ء عزیزاں!

ٹک دنت روچے گہیں پہ آستان ء ہزگیں

راست بگش ء گواہ بکن

راج دپتر ء استال

کہ آسان ء چوک انت

آنچو منی ڈیسہ مکہیں بیت نمیراں داں لہد مانیت

چہ ٹو پکاں

چہ جہد انی برورداں

زوت پتریت ”دروگ“ ماں آس ء تہ ء

پہچمگ

ہا زیں ومان ء سما جتاں کہ ناگت ء
 منی دست لکھیت تنی دست ء
 یا یک سماستے ء پہ چوب سمائی
 منی جان بہ بیت جتہ جان ء تنی ء
 پتہماں کشئی وئی شاکم دئے تو
 پہ زانت ء زانگ
 آسمان ء چار انت تنی آسکی دیدگ
 ء جستان کنئے وڑوڑیناں من ء تو
 "اے گرماگ ء گلازینئے باریں جاتا تو؟"

دل ء مان کنیت انت
 کانارے شمدیں
 بٹھت ء منی ہم
 ء گرماگی برانزاں
 من خٹک تراں چو جمعئے ء

کر تون انتھنا سولیس

لوان

بند کی ء سؤت

منی نزد ریں توار و ہد یکہ بیت مہلوک ء گالوار
 تہ چست بیت یک دگہ عجیبیں توارے ہم
 آیت چہال یک ارواھے ء دل ء
 آیت چہ پھکیں یک سو گندے ء ودی
 آنچیں سو گندے دیم ء مور کاں تمار کنت
 و ہدے جمبور بیت جنگانی آس ء چر
 آموم بتی ء روژنائی ء و دار نہ کنت
 ء کنت یک روچے آنچیں تاک آئیر اگول وت ء بر انت
 ء کس نہ گندیت لہز ال روتا ک ء سر جم ء
 اے لہز ال بس تہنا و نت کنت انت ہما، کہ آ
 گول گندگ ء مرادے کن انت پا ہو ء گورا
 تال کہ مہ بیت جہان ء جگے دو بر پدا

ءنكئ سئكئر كنگ مه ٲت

ٲمبل.....!

ٲه آس ء جمبورى ء من كندرات اءه اءرا

ء من ماا اءه آس ء دوركء

تاا كلئء دنبا به ركئء ٲه آس ء شدساا

دُچار

بے گمیں ورنائی ءِ روچاں میں گشتاں دُور دور
 ناگت ءِ روچے سباہ ءِ، سہ گر ءِ گول ڈیک وارت
 دُرنگ ات جو ہر داریں زہے آئی ءِ کوپگ سراں
 سہ گر ءِ آروچی دِ لگوش ہمَن ءِ بچ ہم نہ دات
 ”بر، من ءِ ہمرائی ءِ او زہم ءِ واجہ گول وت ءِ
 (کہ) تو ماں آلا ہیں شپاں پہ وت شکار شوہاز کنے
 بے آ پہ توازہ نیم چمتی چارگ ءِ گول، بے بھاری گوست
 نہ گول من مال ءِ مدھی است ءِ یہ سہ بے بہائیں گنج
 کہ من پہ آئی ءِ باہنگ ءِ ہر سی بوتیناں
 اندیم انت ہمَن آو کیس روچانی کلے گنج
 ءِ آگنج دُزر س ءِ چے بُر ترانت بنی آدم ءِ پھک ءِ
 ہم سہ سہ گر ءِ چھی نہ دیت کہ آہیت واستیگ
 آدم ءِ شنت

نہ لیکال شَر من جنگ ء نام در آرگ
 چو ہم عمرال وتی لہتیں
 گول سہ گر من توازہ ٹکرت
 ء سہ گر چو دم ء رو ء آء گوات ء ہوری ء گاریوت
 شہکو ست انت سال ء ماہ بازیں
 منی مود ماش کنگ یوت انت
 ء من لبرانی گنجے پروت ء جم ٹکت
 بلے سہ گراے جہد ء کنت کہ چمن چچ جچیت کنگ ء
 دگہ رندے اگاں سہ گر منی کر ء کش ء در کنیت
 ہے پیم کہ چک ء را پہ گرتا دارگ ء گوشت ء دینت دیم ء
 بلے من سہ گر ء دیم ء مروچی چے پہ کر ء آل
 آتاوان ء کہ من پہ بٹان مارال
 منی و ہد انت کہ گو سنگ
 دو بروا تر نہ بیت چمن

زردیں شیرگ

من ء اے ہُنب نہ انت کہ، من زمین ء ہا کے
 استالے باں ماں آسمان ء
 منی و اہگ نہ انت اے کہ چو جوانیں مردے ء
 باں من، ہمزان گوں و شبوئیں ملا نکال
 ء من کہ اے زمین ء ہا کے آں
 استالے باں ء نمیر ان باں چنور
 منی اے ہاک ہا کیس جان
 ماں گیا بان ء چو ہشکیم کاہ ویران انت ء پُژمردگ
 بے من پگ ء جزماں
 نو کیس ہز ام ء سبک گامیں سہینی کول
 گوں ہستی ء منی ء بیت انت ہوار
 نہ من شموشاں
 چلگ ء نکل ناروائیاں

دریگ پچ بہت پھلئیں منزلانی پہنچی، دوبر

اے دوبر پہنچی منزل

حصارء بیت زانہ زندمان ء قبریں اوتاک ء

ادابے لذتیں مہر — دوزخ دوتانی کد ام بند انت

وتاک ء اے سرء تاں آسرء

کجام ہر مش، کہ دُر سیں حرف بے ہر مش انت

وفاء جان دوری ء گلائیں چلائی تنگ ء

واب کیت دیر انت

آچم کہ ماں گزء و ابے ء آواں شرو کے دات

آچم کہ گھر بچہ بہر ء دوزخ دوتانی مروچی باہ دات انت

کاری نیں ٹپاں

نہ کنٹ است، نے گشو کیس حرف

نہ و ابے، نہ زبان ء نے کہ جان

بلے اے جان کہ ہسکارانی درو شم ء

ہید چہ زردیں شیرگ ء پتے نہ انت

ہل کنٹ ء گربندیت منزلانی ہجگ ء دوبر

منی دل ۽ مراد

منی دل ۽ ات کہ من
 ماں الجیریا ۽ ذمکاں سباہ ۽ نانے کتیں بیہا ۽ پہ آجوی ۽
 پر بہ بستیں من سوت ۽ پر بند پہ راج ۽ و استا
 ماں مستیاں من رنگ بہ چارینتیں یمن ۽ کوہاں
 ۽ من چو موسے ۽ پیش بہ داشتین کردگارے
 منی دل ۽ ات، بدل بو ہو کیس رگام ۽ پرام ۽ سوت بندگ
 ہو آنا ۽ چاہ ۽ بہا کنگ، ہم منی دل ۽ ات
 ۽ جنز ۽ سازانی لہرہاں گوں توار ۽ تیرانی زمسمل ۽
 ناچ ۽ کھتے ہم منی دل ۽ ات
 چوپوریا گر ۽ تمر دیں باسکانی کار بندگ ماں اسوان ۽
 کور ۽، منی دل ۽ ات
 منی دل ۽ ات کہ دشمن سوتاں تلاء ۽ کوہانی من

نپوساں پہ ہل تھو واہگ

منی دل ء است ات انت اے دُر سیں مراد ء واہگ
 پہ آجوی شعر ء سؤت پر بندگ ء اے ارمان باز کو بہن انت
 بے من ء ترانگ ء مہ پرین ، منی مراد ء حسیال ء لیکھ
 گمان ء بے نامیں مانش ء انت

اے نکلیں واہگ ، اے زند ء بے مٹن رنگ ء دروشم
 مرادات انت زند ء گراں بہا میں ء من نول سر پد
 بوہان آن زند ء تما میں رنگاں ، کہ ہر کجا انت
 منی اے واہگ ، اے سر گنو کی دو وار گر کنت
 من ء راکاریت

وتی متاہانی گلزمین ء ، سمین ء سؤتانی سہر ء
 نیم ء

جتا میں رنگ انت نیل ء دریا ء کا چلو ء کور ء
 ڈگریں آپ ء

؎ وَاَلْكَافِرَانِيسْتِ سِيَادِيْ گُوں اَرْدَنِ ؎ كُوْر ؎

رَنگِ ؎ دَابِ ؎

زَمِيْنِ ؎ گُوَاتِ، اَپِ ؎ زَنْدَمَانِ ؎ جِتَانَتِ دَرُوْ شَمِ

(بَلِ) مَيِّ ؎ دُگَارِ هَمِ نَهْ اَنْتِ بِيْ بِيْجِ

؎ هَمِ وِرْنَا مَيِّ سِرِ مِچَارِيْسِ

چِهْ كِيْفَالِ سِرِ مَسْتِيْ ؎ چِگَارَانَتِ

سیاہ پوست

آئی بولی دیگ بوت ماں نہادی ء
 آرا آپی گراب ءتہ ءلد ات اش
 مز نیں شہراں آدمپان بوت لٹ کاری ء
 ہون چخر آنگ بوت پہ میل ءدل ء
 آرا یک یک ءزر دات ء آورت اش ریپ ء
 دام ءتہ ء
 سیاہ روی بد تر یں سیاہ روی آئی بہت ء کنگ بوت
 آرا بندگ بوت ء بیوس کنگ بوت پہ زور انسری
 آدمی ءھد ابر دو ڈوھد ارات انت
 دانکہ آگار ء بیگواہ ء گمسار بوت
 آئی باہنت وتی شاہگانیں وطن
 آئی ”جند“ ہم بباد دات ء بوت بے سما
 بس آسنگانی یک ساہگے جوڑ بوت

آئی ارواہء جانم زبا شکو جت اش
 چیا کہ آئی جانم ارواہء رنگ
 است ات چرہانی ارواہء رنگ ء جتا
 اے سیہ پوست پیریں، اے سیاہیں غلام
 کہ گڈے درتگ انت
 ماں جہانم زبہر نی ء برزادیاں
 پیک بے گواہ بوت
 اے کہ پوش ایت چنڈ چنڈ ء گوہنیں گڈاں
 آچہ زہر ء نر نڈانت پہ آئی ء
 بزگ ء وار ء پچار گیس
 سیاہ پو ستیں غلام
 آراشاعر وتی برات لیک انت مدام

راج د پتر

راج د پترال جاہ اش سنگ

راج د پترال

کہ دُرس گنوک پہ آئی امبازے ءِ تلوس ءِ

اکہ من زانت انت جوانی ءِ

گپ اش جت ات گوں من مدام

مہراش من ءِ داتگ مدام

درداش من ءِ گوں سگ ات انت

ءِ گوں شپ ءِ مانشاگ ءِ

تاموریں پچھنداش مدام

درپشان ات انت

روتاک زرت اول

تہ من آہان ءِ پدا دیت روچے ءِ

ہمبل منی لبر زانت نون، نام انت، مال ءِ مدسی انت

زندہ ہزاراں ساهت و بازیں دمان
 ماہوری و نوشات مدام
 سگریٹ کشات
 گوں زہگاں گوازی ہم سنگ
 آہان و پرہند ہم وتی پیش داشتاں من
 ماس و منی آہان و چند و وتی زہگ زانت
 دوست و منی دوزواہ ات انت
 دیوان مئے دائم جم ات
 نوں تے بے راج و پتر اں جاہ اش سنگ
 آہاں، کہ ”گل“ آہانی امبازاں زرانت
 جوڑو سنگ انت
 یک اروا ہے، یک گلزینے

واری ششانی ٹولی

منی پیرک غلام ات

پس دھقانی

ء من یک پوریا گری آن

منی پیرک کہ آئی بادشاہی تہلیں پسودات

تہ آرادور ء کنگ بوت

منی پس شت ماں ججہا ء

تہ دات اش آیر اپا ہو

ء من یک سر مچاریاں

کہ آہان گپت من ء را، زرت ء ہند یگ کرت

ء تیر کرت انت ٹوپک اش پر منی داستا

منی نام اش توارجت

ء من ء بہتام ہندگ بوت

پہ ایرمادی عباد شاہی، من بہر زرتگ

سلاھ بندیں جھداں

ع من پہ گیدی ع پوریا گریں بے زندیں مہلوک ع

ماں جھداں بہر زرتگ، توپک ع تیر ع سلاھ بندیں

ع کونڈان ع آہاں وتی جت زمین ع

ع گیت اش توپکانی شست

ودار یگ انت آپہ سے (3) ع لیکھ ع نوں

کہ داں آماچ بکن انت آمن ع تیرانی زرتبشت ع

بزاں آہاں من ع مرک ع سزاد اتگ

نازیچی سوت

پاہار پاہار ء دل دوت کنت
 وہدے کہ ماسے نازینک جنت
 کہ ترس ء لرز، دوود نیائیگ انت
 یا نازیچی سوتانی ول ء بر انت

ہمک جنگ ء تیرانی اولی شل ء
 زدگ کنت ماسانی بہر ال دل ء
 کسے بان جٹ ۲ ایت ء تاواں کے
 ہینت ہون ریج دائم ء دل بلے

ہینت زہگ ورناپہ گریوگ، گشت
 بلے گوں من اے ار س چارگ نہ ہنت
 (مٹھے) ہمک ٹنڈ ء کوہاں زار چ اتگ
 در ہو کیس دلان ءے وڑے نچ اتگ

ماں جنکاں عذاب انت زہگ بے گناہ
 سچاں انت میتگ ء ہو نیک انت راہ
 شل انت ارس، دل ء آزگیں شپ کڈ انت
 زمین ء زمان ہم درہدی ء شل انت

پوشاک

منی پوشاک! تو ہمک سہب و دار یگئے پھمن

منی شرب و مر و

منی جان و منی ایتانی

بست کناں و ہدے چہ و اب و

وت و پنگاراں

ترا امبازاں

امیر کاہنت چہ دیو نگاں زبریں پاد منی

تنی امبازگ و پاداری و ڈرنگٹ ہاں شاعری و

تہ کجہاں گنداں جمان و

گول ہزار درو شم و بازیں رنگاں

یلیں سالونک و گلین مہ رنگاں

منی ہستی و نشان ”جہد“، منی ارواہ و کارانت

دیم پہ ڈر من و ہدواہ، من و عزانتے دنے

لذتیاں ہمّنی لنتاں تو چمور شات کنّے
 ۛ پد الو منی پوشاک! من ٹٹاں کہ آتوے
 تنی سر و شکانی سر ازور جنان ۛ
 کہ رس ایت بیخ من ۛ رازند ۛ
 گوات لرزین ایت ترا
 چو منی ارواہ ۛ جلیس
 منی بالاد ۛ تو امبازے بدیس ساحتاں
 وہدے مہلوک شپاں و اب کپ ایت
 من ۛ گیر انتھیال
 دژمن ۛ تیر کہ تراروچے رنگ رنگ کن انت
 گوں منی ہوری ۛ امباز کنّے تو مرک ۛ
 ایکندر بلکنیں گر ۛ چیل میت
 بلکنیں اے رنگ میت
 میز ان میز ان ۛ تو نا ذراہ بے گون من
 منی جان ۛ وڑا
 ہوری ۛ ایر بہارت ماراز میں

گوں ہماروچ ء ہھیال ء تراوش اتک کنال

پہ مزناشان ء شریپ

ء پدا تو من ء امبازاں گرے

من شموشاں ترا، پرچاکہ من ء توؤ یتکین

ہوری ء ماگوں ہمک جاور ء دُچاریناں

گوں شپاں سیاہیں ء ترندیں ہیروپ

کہ دل ء کنیت منی

روچے پہ جہد، مے ارواہ

ہے کشکانی سرا بال بخت

ماگل یا کس نہ

غلام آجوبخت ترارا، بجش آ کے انت؟
 آدیر بنیں سیاہیانی نندوک،
 ہمیش انت سنگت، تئی ایوکی، تئی دردوار انت،
 ہمیش انت ایوک ء تئی زارہاں تہلیں گوشدار انت،
 او پھلین سنگت! غلام بس کرت کنت چہ بند ء، آجوترا،
 ماگل یا کس نہ۔۔ ہرچی یا پھچی
 نہ بیت گہبودی زند ء ایوکی
 گچین چہ دو ء، تپنگ یا کہ سانکل
 ماگل یا کس نہ۔۔ ہرچی یا پھچی

شد یگئے تو، کے تراکنت سیر لاپ؟

ترارا سیر لاپ، عہنت و استیگ،

تو گوں ماہیا کہ ماہم شد یکیں،
تو گوں ماہیا، بیا کہ زاراہ ء ڈسین،

ماکل یا کس نہ — ہرچی یا پھچی
نہ بیت گہبودی زند ء ایو کی
گچین چہ دو ء، تپنگ یا کہ سانکل
ماکل یا کس نہ — ہرچی یا پھچی

او مرد زد گیں، کے انت گپت کنت تی بیر ء؟
کہ ہیاں ٹرنگ کار یک ترارا،
نہ اُشکن ءے ٹپتی نیں وتی برات ء نارگاں تو،
نزوری مارا سکین رنت راہد ربری ء،
بیاتی بیراں گریں ما، او سنگت،
ماکل یا کس نہ — ہرچی یا پھچی
نہ بیت گہبودی زند ء ایو کی
گچین چہ دو ء، تپنگ یا کہ سانکل
ماکل یا کس نہ — ہرچی یا پھچی

اوبے مراد! است کے ءراے زہرگ؟
ہماگیشتر کہ مہ سگیت شومی،

ہماکہ ٹپانی لیکہ ءزانت، سلاھ انت آئی،
ءوہد ءؤرس داتگ گوں اندوہاں آرا،

پہ باندا ت مچار، کہ وارانت تئی نوں،
ماکل یا کس نہ۔۔ ہرچی یا پھچی

نہ بیت گہبودی زند ءایو کی
گچین چہ دو ء، تپنگ یا کہ سانکل

ماکل یا کس نہ۔۔ ہرچی یا پھچی

سبزیں در لیس

رنگ کن منی در لیس ء
 سبز سبز چو در چکی تاک ء
 مہلخ منی پدا، کہ
 اسپیت پوشاں نیل انت
 جنگ ء پڑ ء ہواری

یو توں پدار ہادگ
 بے ترس مان گوزان ء
 توپان، ہو رء گواتاں
 ٹوپک ماں کوپگ ء انت
 سوبانی سبزیں پوشاک
 پہ وشدلی گور انت

تیرانی ماں شہزادیاں
 بے آسریں مڑانی
 من کھریں شتگان چے
 واتریاں پداکہ
 ویلاں وتی شموشاں
 ماتیں وتی دیارے
 سبزیں لدانی ہلکے
 چمن چوایے دریسے
 وہدے کہ رنگ کنے تو
 ڈیلے منی آس دنت
 مے واہگے بہارے
 گلرنگیں موسم آے
 ہر وہد سبزمان ایت

ماہوریں

ہو ریو نگلیں مادائِم، ماں دردء شادماناں
 وشئی گوزیت زوت ء
 زندء تووئیل دیستگ، زانکاراں من چریشی
 جاہ زرت و ہدے دردء اندوہاں بے وژیناں
 از گیشیں مہنتانی آدور ءباریاں ہم
 کارگیت زہرگ ء تو
 گرس بندیں زندء یو جیگ
 ساث ات گوں ہب ء جہداں
 تو زندء بہر لیک ات، منی و اب ءواہگان ء
 دردانی کارچ ات انت آوت ساچیں دور ءباریگ
 لمبو کیس کوہ کپت انت و ہد ء سر التاگت
 . راہ، دُر سیں بندیت انت
 ء تاگتے پکارات

منت تئی ہمر ہی ء کہ تا گتے من ء را تو دات دیر ما نہیں
 ایر روت روت ہر روت ہر روت ہر روت ہر کسے ء
 پھر نہ بیت و دار یک پھما کدی ہمار روت
 ز انکار ء دی سنگ انت ما زند ء تما میں جاور
 امیت ء اندوہانی ما تام چشم اتگ ہم
 نزدیک کنان انت یو جیک نول زند ء منزلان ء
 دور و ژنا ہیں پھمگ کش پہ کش ء روان انت
 راہاں وتی وتی ء
 منزل ہوار یوہان انت
 ہمر اہاں من تئی دوست
 آوہد ء غم جتین ء ، پلکار شمو شگ ء تو!

سلیمان لائق

افغانستان

بزگر

اہنگ پہ بے پروائی ء
 ایش انت بزگر بے و سیں
 ترا نبل پادانت ایشی ء
 جیگ درتگ ء گمرتگ دیم
 لنتاں کیر بستگ گئے
 چنگ انت چہ گزن ء شڈ ء
 دیم سہنگ روج ء آئی ء
 ویران انت چوٹو آئی ء
 دستانی ناھن پُرشنگ انت
 شلوار ء پادے درتگ انت
 لیگار ء چلانے پچار
 ترسینگ آراکنے ء

حق کے ء آئی جنگ

کے ء توازہ ہم سنگ

کے ء مگر تک زور ہم

اسنگ مروپخی چارگ ء

گنڈایت مراگاہ ء ء عروت

باریں گجاروت جنت شپ ء ؟

نانے چتور شوہازکنت ؟

آئی پہازوک بیت کئے ؟

بڑنگ پر آئی بیت کئے ؟

مال ناڈرائی ء کئے انت ؟

کہ بیت پانگ آئی ء !

درمان آرادنت کئے ؟

اینگ چہ کوہ دیمال ادا
نیست آراہج لوگ و دوار
آبے و سیں یک بزگرے
چمدار آہم کسے ء

اینگ مروچی چارگ ء
گندایت مراگاہ ء عروت

قبرستان

نہالیں در چکانی ساہیل ء قبر ء تہ ء
 مَرک پہ مودگ ء زانہ ارزاں بیت
 روج ڈوہد ار نہ کنت سبزگ ء دنو تاں چمن ء
 اے زمین ء سرا
 نول نہ کنت ناچ آہو کیس وہہ چمن ء
 درو گیس او ستانی ہمرائی ء
 او منی دو ستیں ہمبل ! من ! شکر ت نہ کناں
 تئی پر بند ال ہم
 ء نہ دل منی وش بیت ز تہملی لہر ہاں
 ء نہ عشق ء خدا شاعری ء بُرت کنت
 مے دل ء پہ وتی ہمگ ء
 ء منی قبر ء سنگ کہ منی مَرک ء دنت شاہدی

دنت کجام گٹ ۽ زند ۽ منی گویا سنگیں نوبت ۽
 بازیں مردم کہ مُرت انت زمین ۽ سرا
 یا کہ اوگارت انت نیل بو میں زر ۽
 دل چہ آہانی ہال ۽ چے پیم پوہ بیت
 او منی خریں ہمبل، پید مونٹ!
 اُمیت ۽ خدا ہم چہ اے جاہ ۽ تچ ایت
 بے تواری ہمک چیز ۽ گارات کنت
 کاری میں تا گتے زند ۽ ساژین ایت ہر وہد
 پہ رپک ۽ ہنتر
 وہد ___ مہلوک ۽ قبرانی شکلاں بدل کنت پہ سر جھی
 ۽ زمین ۽ زمان ۽ بدل ہنت درو شم
 چہ اے جاور ۽

آر۔ ای۔ جی۔ آز متو

گھانا

سیاہیں مردمانی فکر

تئی ہیال ء کہ

سیاہیں مردم دُرس نابز انت کار انت

ء زبہر انت چه روشن فکر ء

ء سیاہی ء دلپد روی ء آہانی عقل ء اشکر سنگ

بے ماسیاہیں مردم حج نہیں چک ء پد گنگ ء

پر چاکہ مارار ژن ہمار سنگ

کہ شما اشکر تگ ء ہیچہ دیسنگ

رژن کہ سیاہیں مردمانی فکر

پہ شامرک انت

(۲)

گوش بدار!

الم شے زور اکیاں پذر کن انت

اے سیاہ پوشیوں میں مردم
 ہے پیم ء کہ چہ ہڈ ء سر ء گوشت ء کن انت رگستا
 شے نر ء چہ توپان ء سر آو کیں ما بے بز مش
 ء تواریں

بے چوبوت کنت کہ ماہے سیاہیں شپ ء
 پیشتر چہ بام ء آسگ ء جہ جت

(۳)

بے بے خیال مہئے _ کہ نوں مئے و ہدانت
 ء آلم نوں مئے و ہدانت

نہ کنت چیچ داشت مارا ظلم ء زور ء آہنی دیوال
 مران توکا ہواریں دلوتے اے مردماں سیاہیں
 ایشان ء زمد گیس راج ء بنی آدم بز ال
 ایشانی تاگتے ہاریں، ترامنگ کپ ایت

زانہ کس کسی نہ انت

اگاں کس نہ انت کسی
 پت، برات، سیادے وارث
 تے اے کجام چھی انت
 ماں جہان ۽ گردش ۽
 مات زہگ ۽ راسینگ ۽ جنت
 پت پرچے مہروان بیت
 کاڑے کہ وہدے دوست بیت
 دل پرچے ڈاہ زورایت

اگاں کس نہ انت کسی
 تے دل بیچھیانی
 دیمزور بیت پرچے
 یا کہ گزل گزل بیت
 پہ بڑگی، گنوکی

ندر منسی ، دودے چو نہیں
 او آسمان ءِ واجہ !
 پیش دارے چے ندرارگ
 سکئی پلا سٹرال چے
 تو سینگاں مجوینے
 اندام ناز کیس اے
 ڈبے نماہداریں
 پہ مرگ ءِ نیستی ءِ اے
 کپت بے کسا سیں ہندے
 چو کہ اگول آپ ءِ
 آہند بے کجانت ؟
 دزگیر ساہری بیت
 دنیا ءِ آسرات ءِ
 سربار آکہ پہک ءِ
 جاہے نجا رسیت انت
 حدے کہ درورے نیست

پدیا تک ء ہشت آئی
 ء ہاک ء رنگ آئی
 بے مٹ ء بے بہانت
 چہ تو خدا مروچی
 بے ترس ء لرزہد ساں
 ہڈانی تو کہ ماڑی
 بنگ ء سر اٹھینگ
 بندی بنگ زوریں
 ورنہ آئی لاپ ء
 پرچے ماں گل جہان ء
 تو اے زمین ء فخر
 جو زینگ شیشگ ء لوگ
 ء زبگ آدم ء تو
 نندو کے جوڑ کر تک
 ء پے کریمہ تو دانگ

ماس

منی ماس!

(منی ماس سیا ہیں)

کہ سچ اش گمر کپنگ انت)

وت من ءراتوداتگ سکین دائم ء

وشن روچانی ہر وہد ہیل ءہباں

وہد کہ بہت ءنسگ چوسیا ہیں شپ ء

وہد کہ بے تالہ ات

ہیا کہ اُمیت مرتگ

لگنمال انت راست

گپنگ دنیا ءند یستیں اُمیت ءگٹ

من نول راہ ءنہ چاراں ودار ی نبال

نول مہ چاریت دنیا من ءر ہسراں

من چه کس انداراں نون اُمیت کہ
نون وتی ڈیسہ اُمیت کہ من و تاں
ہو

کہ مائیں ہما

چ تئی تا پئیں

جارتی وودار یگ

جارت بدئے گوں دل وواہگاں

(کہ) بہ ناییناں زندے تئی ہاترء

شاعر: نامعلوم

کوریا

تپاکی

تپاکی مئے دل ءِ واہگ
 مئے زند ءِ ہے یکیں واہگ
 تپاکی سر جمیں اُمیت
 مراد پیلو بیت شالا
 مئے ڈیہہ ءِ اُلس وت ماں وت ءِ ہور ءِ
 تپاک بات انت
 تپاکی! __ زند گیں ماہا ترا تئی ءِ
 تپاکی! __ کہ توئے مہر ءِ جہان پھلکیں
 تپاکی مئے دل ءِ واہگ
 مئے زند ءِ ہے یکیں گلیں واہگ
 کناں من ندر ارواہ ءِ وتیگ ءِ پہ تپاکی ءِ

تپاکی

مئے مراد پیلوینت شالا

بیت انت ”راستی عبارگی“

پہ مئے ڈیہہ مئے راجء

اوہ۔ تپاکی۔۔۔ یا تو پر ماہیا

کہ تئی نام انت جمان مہرء

(اصل ءاے گیدی پر بندے انت)

ڈاکٹر فضل خالق 28 مئی 1958ء آپسر (کنج) گوردی بھنگ
ڈگری کالج تربت، ایف ایس سی و شہ بولان میڈیکل کالج کوئٹہ، ایم بی بی ایس
بھنگ۔ ڈاکٹر فضل خالق حکومت بلوچستان، منگلہ صحت، میڈیکل آفیسر
آئی، بلوچی نوہنگ شہ، بلوچی تاک "بام"، بنا کت، امر و چان بلوچی زبان، ایک
نامی میں نگد کار، شاعر، آزماک کار، کسماک نویس، رجا کتارے زاگ بیت۔

ISBN: 969-8557-13-x